

életi HÍRADÓ

XXII. ÉVFOLYAM, 38. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1979. Szeptember 22.

AZ ELMÚLT HÉT

RENDKÍVÜL FONTOS ESEMÉNYE a világpolitikának, hogy szeptember 18-án, New Yorkban megnyílt az ENSZ közgyűlésének 34. ülészsaka, amelyen már 151 ország küldöttsége vesz részt, s Kurt Waldheim szerint ez lesz a legnehezebb a tanácskozások sorában. Ennek oka, hogy számos olyan nemzetközi kérdést kell megvitatni, amely mind az ideig megoldatlan maradt. Várhatóan ez alkalommal is előtérben állnak majd a közel-keleti problémák, miután az izraeli-egyiptomi különmegállapodás nemhogy rendezte volna, hanem tovább mélyítette a térség válságát. Kairó és Tel Aviv alkújra következőben a palesztinok jogainak a megadása távolabb van az igazságos rendezéstől, mint valaha, ezért ezzel külön napirend foglalkozik.

Az úgynevezett válságócok sorában megtárgyalják az Afrika déli részén kialakult helyzetet, ezen belül is a rhodésiai fekete többségű kormány megalakításának a kérdéseit. Ázsiai témája is lesz az új ülészsaknak: előreláthatóan heves összecsapásokat vált ki az „indokínai” ügy vitája, miután a délkelet-ázsiai ötok, az ASEAN javasolni fogja, hogy a Kína támogatta Pol Potot ismerjék el Kambodzsa képviselőjének a mostani ülészsakon. A haladó országok többsége ezzel szemben Phnom Penh hivatalos kormánya mellett áll ki. Tehát, az ENSZ mostani közgyűlése mintegy összefoglalja azokat a részmebeszéléseket, és tárgyalásokat, amelyek a különböző témákról egyes fővárosokban folytak.

WASHINGTONBAN, a múlt hétről átnyúlt megbeszéléseken Weizman izraeli hadügyminiszter minden korábbinál nagyobb amerikai fegyver- és hadianyagszállításokról tárgyal, Dajan izraeli külügy- és Hasszan Ali egyiptomi hadügyminiszter pedig szeptember 20-a körül kezdi meg eszmecsereit, ugyancsak Washingtonban, a palesztin önkormányzatra vonatkozó tervekről. Ez utóbbinak érdekes fejleménye, hogy nyugati hírnagyok szerint Egyiptom nem ellenezné Ciszjordánia és Jordánia egyesítését, ha Huszejn király felújítaná a hét évvel ezelőtti elgondolását az „Egyesült Arab Királyság” létrehozásáról. E híresztelést alátámasztja Dajan nyilatkozata is, amelyben a külügyminiszter kijelentette: ez a fajta föderáció két állam szövetsége lenne, Izrael viszont soha nem járul hozzá egy önálló palesztin állam megteremtéséhez. Az értesülést megerősíteni látszik a Párizsban megjelenő Al Mosztabkal című arab nyelvű hetilap, amely közölte: a PFSZ „általólag zöld jelzést” adott Huszejnnek, hogy tárgyalások útján elérje Ciszjordánia felszabadítását. Ezt a hírt eddig a PFSZ és Jordánia is cáfolta. A Camp David-i külaláírásának első évfordulója alkalmából egyébként Carter elnök ismételt „történelmi fordulónak” nevezte Izrael és Egyiptom megbékélését, noha kénytelen volt elismerni, hogy a Közel-Keleten még nehéz feladatok várnak megoldásra.

A „RHODÉSAI CSOMAG” felbontásán fáradoznak immár második hete Londonban. A Zimbabwve-konferencián hétfőn, 17-én a kidolgozandó alkotmánnyal összefüggő álláspontot ismertették, de egészében véve nem sok jót ígér a tanácskozás arra, hogy végül is kompromisszum születne. Muzorewa püspök, a salisburyi kormány feje máris jelezte, hajlandó feladni a fellehrtelepek vétőjogát a leendő parlamentben, válaszul viszont Ian Smith árulással vádolta Muzorewát, s a miniszterelnököt bírálja Sithole lelkes is, aki eddig mellette állt a rendezésben. Nkomo, a hazafias front egyik vezetője ezzel szemben bejelentette: esetleg hajlandó engedni a fő kérdésben és biztosítani, hogy a fellehrtelepek kapjanak néhány mandátumot, a leendő parlamentben. Szerinte szót érthetnének az átmeneti időszak belső biztonságának a kérdésében is, ha a rendet például ENSZ-katonák ellenőrzik.

A SZOVJET SAJTÓ elégedetten nyugtázta, hogy az ENSZ-közgyűlés mostani ülészsakán a leszerelés elsőrendű téma lesz. Moszkvában mindenképp arra helyezik a hangsúlyt, hogy sikerül-e az enyhülés folyamatát tovább vinni, azt újabb területekre kiterjeszteni és visszafordíthatatlanná tenni. Amint rámutatnak, minden egyéb, megoldásra váró feladat valamilyen formában összefügg ezzel a problémával. A politikai enyhülés viszont a fegyverkezési hajszák megfékezésének, a leszerelés megvalósításának a függvénye. A Novoje Vremja című külpolitikai hetilap pedig arra mutat rá, hogy a SALT-II. jó alapot teremt a további eredményekhez, feltéve, hogy az amerikai szenátus ratifikálja a szerződést. Az Izvesztyija általánosan foglalkozva az ENSZ-közgyűléssel, hangsúlyozta, hogy az ülészsaktól a világ népei aktív hozzájárulást várnak a béke megőrzéséhez és megszilárdításához. Azonban amíg a Szovjetunió és szövetségesei konkrét javaslatot terjesztenek elő a nukleáris konfliktus veszélyeinek a kiküszöbölésére, egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy egy sor nyugati állam kibúvókat keres, és kétértelmű álláspontokra helyezkedik. Ezeket a kérdéseket, illetve a szovjet-amerikai viszony témáját érintette keddi, 18-i megnyilatkozásában a szovjet vezetés két tagja, Szuszlov és Gromiko is.

LEMONDOTT AZ IRÁNI HADÜGYMINISZTER. Taghi Riahi tábornok az ideiglenes kormány hadügyminisztere „egészségi állapotára” hivatkozva benyújtotta lemondását — jelentette be a kormány hivatalos szóvivője. A hadügyminisztérium élére — ideiglenes jelleggel — Ezzatollah Nurai eresztet, az eddigi hadügyminiszter-helyettest neveztek ki. Riahi tábornok már júliusban is bejelentette lemondását, tiltakozásul amiatt, hogy a vallási vezetők beavatkoznak a hadsereg irányításába. Akkor csak Khomeini kifejezett utasítására maradt helyén. Emlékeztet, hogy a kurdisztáni fejlemények kapcsán Khomeini a hadsereg főparancsnokának nyilvánította magát, s a vallási vezetők részéről az utóbbi napokban számos bírálat érte a Bazargan-kormányt.

Moszkva és Washington a SALT-csatáról

A szovjet vezetés nagy figyelmet fordít azokra az amerikai kísérletekre, amelyek a hadászati támadóegységek korlátozásáról szóló egyezmény megkerülésére, a katonai főlány kiharcolására, az egyenlő megbontását célozzák, s újabb szovjetellenes hisztériakeltő kampánnyal párosulnak az Egyesült Államokban.

Szovjet részről határozottan leszögezték: nem tartják megengedhetőnek, hogy a SALT-II. ratifikálását olyan feltételekhez kössék, mint az amerikai fegyverkezés rendkívüli mértékű megnövelése olyan területeken, amelyek nem esnek a szerződés hatáskörébe. Megengedhetetlen a támadó hadászati rakéták „pótlása” az úgynevezett eurostratégiai rakétákkal, az európai NATO-tagállamok területén elhelyeztetni, új típusú a Szovjetunió és a Varsói Szerződés többi tagállama területének elérésére és nukleáris fegyver célba juttatására alkalmas rakétafegyverekkel. Ezek olyan lépések, melyek a SALT-II. szerződés lényegét veszélyeztetnék.

A SALT-ellenes erők újabb támadása nem érte váratlanul a Szovjetuniót: Gromiko külügyminiszter már a bécsi találkozó után kijelentette, hogy erre számítani lehet. Moszkvában e támadás részének tekintik például azt a propaganda-kampányt, amit az Egyesült Államokban kezdtek a Kubá-

ban állítólag elhelyezett szovjet egységről. A Pravda a múlt héten nagyon határozottan megírta: a Szovjetunió nem tart ilyen katonai egységet Kubában, az pedig, hogy szovjet katonai tanácsadók segítik a kubai hadsereg kiképzését, csupán a két országra tartozik. Azt azonban sajnos és korántsem biztató fejleménynek tartják, a szovjet lapok, hogy az ilyen és ehhez hasonló kampányokhoz, a fegyverkezés fokozását sürgető megnyilvánulásokhoz az amerikai kormány bizonyos köréi is csatlakoznak. Sőt, maga Carter elnök követeli a katonai költségvetés nagyarányú növelését, új típusú támadóegységek kifejlesztését. Ha Carter ilyesfajta alkuval akarja megnyugtatni, semlegesíteni a SALT ellenfeleit, akkor, a szovjet álláspont szerint, veszélyes útra tér. Eltér a szerződés szellemétől, a bécsi megállapodásoktól, amelyek kimondják: egyik fél sem törekszik katonai főlány megszerzésére.

A SALT-II. útját tehát a szovjet fővárosban nem tekintik könnyűnek, harc nélkül, de ahogy Gromiko monddta, az Elnöki Tanács által adományozott magas magyar kitüntetéssel átvéte, a Szovjetunió szilárd és megalapozott meggyőződése, hogy ebben a harcban a béke, nem pedig a háború erőt kerekednek felül.

Koszigin-Mengisztu találkozó

Alekszej Koszigin, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagja, a Szovjetunió minisztereinek — aki, hivatalos baráti látogatáson tartózkodik a szocialista Etiópiában — találkozott Mengisztu Hailé Mariam etióp állam- és kormányfővel. A szovjet vendég a baráti léghajó találkozón az etióp forradalom ötödik évfordulója alkalmából töltötte meg vendéglátóinak a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége, a szovjet kormány és személy szerint Leonid Brezsnyev üdvözlését.

Mengisztu Hailé Mariam őszinte köszönetet mondott a jókívánásokért, és megköszönte az etióp forradalomnak nyújtott szovjet támogatást. Meggyőződését fejezte ki, hogy a két ország barátságának és együttműködésének további fejlődése a két ország népeinek érdekeit, a béke és a haladás javát szolgálja. A találkozón a felek megvitatják a kétoldalú együttműködés kérdéseit, és foglalkoztak kölcsönös érdeklődésre számot tartó nemzetközi problémákkal is.

Vallási vezető kezébe kerül az államhatalom

Az iráni alkotmány tervezetének kidolgozásával foglalkozó szakértői gyűlés túlnyomó többséggel jóváhagyta az alkotmánytervezet azon cikkeletét, amelynek értelmében vallási vezető kezébe kerülne Iránban a legfelsőbb államhatalom — jelentették be. Az 5. cikkely szerint a siiták által a nép vezetőjeként és megmentőjeként tisztelt 12. imám távollétében a nép többsége által megválasztott iszlám vezető kell kinevezni a nemzet ügyeinek örvé és vezetőjévé. Az alkotmánytervezet egy másik, még jóváhagyandó záradékának értelmében a legfelsőbb vallási vezető joga lenne rendkívüli esetekben megnevezni és kinevezni az ország elnökét, és jogai közé tartozna népszavazások kiírása, illetve az elnökjelöltek elfogadása.

Szadek Tabatabai, az iráni kormány szóvivője bejelentette: az ország börtöneivel kapcsolatos ügyek ellenőrzésének jogát átruházták az igazságügyminisztériumra. A forradalmi tanács által elfogadott döntés értelmében, az iráni forradalom győzelme óta a forradalmi bizottságok, majd a forradalmi gárdisták által ellenőrzött börtönök igazgatásának jogkörét a Bazargan-kormány vette át.

Andrej Gromiko magyar kitüntetése

Moszkvában átnyújtották Andrej Gromikonak, az SZKP Politikai Bizottsága tagjának, a Szovjetunió külügyminiszterének az Elnöki Tanács által adományozott magyar kitüntetést, a Béke és Barátság Erdemrendet. A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a testvéri magyar-szovjet kapcsolatok elmélyítése, a szocialista közösség országai közötti együttműködés továbbfejlesztése, a nemzetközi béke és biztonság megszilárdítása érdekében kifejtett sokoldalú tevékenysége elismeréseként, 70. születésnapja alkalmából adományozta Andrej Gromikonak a magas kitüntetést. A kitüntetést dr. Szűcs Máttyás, hazánk moszkvai nagykövete nyújtotta át.

Tárgyalások a palesztin látszat-önkormányzatról

Közel-keleti hírösszefoglalók a libanoni feszültségről, valamint a palesztin látszat-önkormányzat megteremtéséről folyó izraeli-egyiptomi különalkuról számolnak be, ezzel összefüggésben az egyiptomi külpolitika egyre súlyosbító belpolitikai vetületéről ismeretünk hírnagyokéi beszámolókat, nyilatkozatokat.

Bejrutból jelenti a Reuter: A meghirdetett tüzsünet ellenére a libanoni főváros északkeleti negyedében folytatódott a jobboldali falangista milícia és az örmény kisebbség tagjainak fegyveres összecsapásai.

Hoszni Mubarak egyiptomi alelnök Washingtonban Vance amerikai külügyminiszterrel áttekintette a palesztinai önkormányzatról kezdett tárgyalások menetét, valamint az amerikai-egyiptomi kapcsolatok gazdasági és katonai vonatkozásait.

Robert Strauss, a Fehér Ház közel-keleti külön megbízottja találkozott azzal a tárgyaló-küldöttséggel, amely Izraelt képviseli a palesztin önkormányzatról folyó egyiptomi-izraeli-amerikai megbeszéléseken. Izrael egyetért azzal az amerikai felfogással, amely szerint megszállt területeken élő palesztinokat be kell vonni a tárgyalásokba, és nincs kifogása az ellen, hogy az amerikai különmegbízott találkozzon a PFSZ-hez közelálló betlehemi polgármesterrel.

Szadat és Begin haifai megállapodásai az egyiptomi és az izraeli propagandaszervek minden ellenkező állítása ellenére nemcsak hogy nem hozták közelebb a békét, hanem még csak súlyosbították a helyzetet a közel-keleti térségben — szögezte le az Izraeli Kommunista Párt KB Politikai Bizottságának közleménye. E megállapodások lényegében azoknak az amerikai elképzeléseknek a teljesítését jelentik, amelyek a nemzetközi békefenntartó erők cégre alatt, az ENSZ kizárásával, amerikai és már gyarmatosító csapatok állomásoztatását irányozzák elő a Sinai-félszigeten.

A belső helyzet kiéleződéséhez és a néptömegek elégedetlenségének növekedéséhez vezetnek az egyiptomi hatóságok azon kegyetlen rendszabályai, amelyek a jelenlegi katasztrófával fenyegető politikai, társadalmi és gazdasági irányvonalat bíráló ellenzékivel szemben alkalmaznak — jelentette ki Khaled Mohieddin, az Egyiptomi Nemzeti Haladó Párt elnöke pártjának értékelésén. Ilyen körülmények között — mondotta — a hatóságok nem látnak más ki-

utat, mint a megtorlások és a terror fokozását a demokratikus erők, főleg pedig a nemzeti haladó párt tagjai ellen. Ehszégstrájkot kezdett fogvatartásának körülményei miatt több egyiptomi politikai fogoly, akiket augusztus 18-án tartóztattak le az illegális kommunista párt újjászervezésének vádjával — adja hírül az Egyiptomi Nemzeti Haladó Párt kiadott közleménye. Ötvenhat személyt tartóztattak le augusztusban „felforgató tevékenység” és „illegális kommunista pártba való tartozás” címén.

A jelenlegi egyiptomi rendszer hatalomra jutása óta az államapparátus és a gazdaság valamennyi vezető pozícióját az előző burzsoázia kaparintotta meg, amely nyomban hozzájárult a régi rend helyreállításához, az ország gazdaságát pedig a nemzetközi monopóliók szolgálatába állította — mondotta a libanoni Asz-Szafir című lapnak adott nyilatkozatában Muhammed Amin al-Alim neves egyiptomi közéleti személyiség. Ezzel magyarázható a Szadat-rendszer valamennyi áruló bel- és külpolitikai lépése: a Nasszer-korszak társadalmi-gazdasági vívmányainak megsemmisítése, a nemzetközi, különösképpen az amerikai tőke előtti „nyitott kapuk” politikája, az arabok ellenségével, Izraellel való kibékülése és arra való hajlandósága, hogy átvéte az imperializmus közel-keleti csendőrének szerepét — mutatott rá al-Alim.

Nemzetközi szolidaritási akció kezdemenyez a BVT

Nemzetközi szolidaritási akciót indít a Béke-világtanács azokról a gyermekekért, akik a legrosszabb körülmények között élnek. A szolidaritási akció *Romes Csandra*, a BVT elnöke jelentette be Moszkvában, a nemzetközi gyermek-év konferencián.

— A november 20.—december 10. között megrendezendő kampány során elsősorban azok a gyermekek kell segíteni, akik közvetlen életveszélyben, rendkívül nehéz helyzetben vannak — mondotta a BVT elnöke. Külön kiemelte a kambodzsai gyermekek segítségének feladatát, de hangsúlyozta: a béke-mozgalom szolidaritását nyilvánítja Dél-Afrika, Libanon, a palesztinai arab nép, és sok más ország gyermekei iránt is.

Carter biztosan, Kennedy talán indul az elnökjelöltségért

Carter elnök indul a jövő évi elnökválasztási kampányban — közölte Powell, a Fehér Ház sajtófőnöke. Hogy Carter újabb négyéves időszakra szeretné jelöltetni magát, az eddig sem volt vitás, azonban az elnök mindeddig nem kívánta ezt hivatalosan hangsúlyozni. Álláspontja szerint hivatali idejének harmadik évében munkájára kell összpontosítania, majd a várt sikerek alapján az év végén, az előválasztások küszöbén jelentette volna be hivatalosan újrjelöltetési szándékát.

Carter fenti lépését megfigyelők azzal is összefüggésbe hozzák, miszerint Edward Kennedy szenátor bejelentette, hogy megváltoztatta korábbi álláspontját. Kennedy lehetségesnek tartja: harcba száll a demokrata párti elnökjelöltségért 1980-ban, amennyiben nem következik be javulás a gazdaságban, és nem változik meg az ország rossz közérzete.

A Washington Post értesítése szerint Kennedy ezt az elhatározását szeptember 7-én az elnök tudomására hozta, amikor Carter ebédvendége volt a Fehér Házban. Mind az elnök, mind a szenátor munkatársai tagadják azonban azt a híresztelést, hogy Carter megpróbálta volna Kennedyt a jelöltségtől visszatartani, arra hivatkozva, hogy kettőjük párharca a republikánus jelölt győelméhez

vezetne a választáson. Kennedy jelöltségét az amerikai közvélemény csaknem bizonyosra veszi, amióta a szenátor nyilvánosságra hozta nyári szabadsága alatt idős édesanyjával és feleségével megtárgyalta a kérdést, és elnyerte a család hozzájárulását a választási küzdelemhez. Korábban a nyilvánosság úgy tudta, hogy a szenátor anyja, aki már két fiát veszttette el, tartja vissza Edwardot a választási csatától, mert félt az életét. Most az amerikai közélet első számú szenzációja, hogy Edward Kennedy megtette az első gyakorlati lépést az elnökjelöltséghez vezető úton. Ezzel a belpolitikában újabb nyom is nehezedik az amúgy is nehéz helyzetben levő Carter elnökre.

Kennedy nyilatkozatában bírálta Carter bér- és árpolitikáját, s célzott arra: a dolgozókra aránytalanul nagy terhek nehezednek. A továbbiakban hivatkozott az újraválasztás előtt álló huszonnégy demokrata párti szenátor helyzetére, akiknek Carter, mint népszerűtlen lista-vezető, rontja az esélyeit. Jelöltségét azonban — mint mondotta — nem tekintí véglegesnek: figyelemmel akarja kísérni az elnök gazdasági intézkedéseit és azoknak az ország állapotára gyakorolt hatását, hogy aztán „még az év vége előtt” nyilvánosságra hozza döntését.

Az új tanév első tapasztalatai

Az új tanév kezdeti tapasztalatairól és gondjairól tanácskozások a fővárosi pedagógusok a Budapesti Művelődési Központban.

— Az idei tanév nyugodtabb körülmények között kezdődött, mint a tavalyi — mondotta dr. Mezei Gyula, a fővárosi tanács művelődésügyi főosztályának vezetője a budapesti tanácskozáson. A tanévnyitói igazgatói is nevelőtestületi értekezleteken mindezt megfigyelve foglalkoztak az új tanév hármaskonceptiójával: az új tanév bevezetésére való felkészüléssel, a művelődési esélyegyenlőségek leküzdésével valamint a pedagógusok és a diákok munkafegyelmű problémáival.

A legutóbbi KNEB-vizsgálat adatai szerint a tankötelezettségi törvényt jól hajtják végre, a tankötelesek 99 százalékát beiratkozták az iskolába, és a gyerekek 94 százaléka 14 éves korig elvégzi a nyolc általánost. Az elmúlt tanévben azonban — a 11 napos tanítási ciklusban nőtt a mulasztások száma, mégpedig a munkaszombatokon.

A fővárosi gyermekintézmények szervezetszerkezetét, helyzetét elemezve kitént, hogy a korábbinál is súlyosabbak az óvodai gondok. A budapesti óvodák 9865 gyereket utasítottak el, közülük fellebbezett 5854 és 2423 esetben kedvezően bírálták el a kérelmet. A legtöbb gyerek — sorrendben — a XI., a X. és a III. kerületben szorult ki az óvodákból. Az idej átadásra tervezett 4 ezer új óvodai hely közül csak 1600 készült el. S, noha az a törekvés, hogy ne a naptári, hanem a tanévhez igazodjon az építkezések befejezése, ez még ritkán valósul meg. Az elkövetkező hetekben ezért minden lehetőséget meg kell találni a kerületekben arra, hogy ideiglenes helyet biztosítsanak a mindaddig fel nem vett gyermekeknek.

A budapesti általános iskolások idej jó elhelyezéséről szólva a főosztályvezető elmondta, hogy sokat segített az év elején hozott körzeterosztási rendelet. Több helyen csökkent a zsúfoltság, s míg tavaly 3500 gyereket kellett távoli iskolákba szállítani autóbusszal, most már csak 800-at. Három kerületben — Csepelen, Cinkotán és Rákoshegyen — van a legtöbb gond, mert néhány iskola nem készült el időre, illetve a KÖJAL még nem engedélyezte a megnyitásokat.

A fővárosban ezen a nyáron az iskolák és óvodák felújítására 50 millió forintot költöttek, ebből mintegy 10 milliónyi volt a társadalmi segítség. Három általános iskola kivételével valamennyiben befejezték a tartozásait a szeptember eleji csengőszóra.

A pedagógusellátottság minden korábbi évnél kielégőbb. A legrosszabb adatok szerint már csak 175 óvónői, 1 tanítói, 6 napközis-tanári és 20 felsőtagozatos tanári állás betöltetlen. Viszont a gimnáziumokban egyetlen tanári állás sem üres. A Fővárosi Pályaválasztási Intézet pedagóguselhelyező irodájában két óvónő, 3 tanító, 14 általános iskolai tanár, és 38 egyetemi végzettségű pedagógus keres állást, az utóbbiak közül 23 a pályakezdő. Az óvodákban azért rosszabb a helyzet, mert nagy az elvándorlás, és a fiatal óvónők közül sokan vannak gyeseink.

Jövőre még több pedagógusra és tanteremre lesz szükség, mert 11 ezerrel több gyermek jár majd általános iskolába. Még ebben a tanévben valamennyi kerületben el kell készíteni a körzeterosztásokat. Így elérhető, hogy a tanulólétszám osztályonként sehol se emelkedjen a 30 főre, és egyetlen gyermeket se kelljen egy távolabbi iskolába utaztatni. Az új tanév követelményei között szerepel, hogy az iskolák megnevekedett költségei ellenére sem lehet a többletkiadásoknak, akárcsak egy részét is a szülőkre hárítani. Ezután sem kérhető tőlük semmilyen címen anyagi hozzájárulás.

Az ország különböző részéből érkezett jelentések szerint is nagyon sok helyen javultak az oktatás személyi és tárgyi feltételei. Nógrád megyében szeptember első napjaiban 30 ezer diák foglalta el a helyét az általános és középiskolákban, s noha az iskolák a megyeszékhelyen még mindig zsúfoltak, csökkent a szaktanárok hiánya, olyannyira, hogy az üresen maradt állásokat már nem töltik be képzés nélküli pedagógusokkal.

Vas megyében 3100 diák kezdte meg az új tanévet. A fejlődés jellemzője, hogy majdnem minden második tanuló napközitthonos ellátásban részesítenek. A megyei jelentések szerint az országban ezen a részén mindenütt időre befejezték a tanteremek csinosítását, de néhány iskolában még dolgoznak a fűtés korszerűsítésén.

Csongrád megyében a makói szakmunkásképző intézet kollégiumának felújítása húzódogát alkot. Az ország legdélkebb megyeszékhelyén, Pécsen a Lvvó kertvárosban tanévkez-

désre átadták az új nevelési központ első létesítményét, a 24 tantermes általános iskolát. Ezzel itt is megszűnt többszáz gyermek utaztatása.

Héves megyében 48 ezer kis- és nagydiák fogadására készültek fel az oktatási intézmények. Több új iskolát avattak, a Volán 66 járata naponta másfélezer gyereket hoz és visz a 20 körzeti iskolába. Bács-Kiskun megyében több iskola és tornaterem készült el határidőre, de a Katona József Gimnáziumban, az új kollégiumban, valamint a Petőfi Sándor Általános Iskolában több évig elhúzódik a felújítás.

Szolnok megyében a megyei tanács több mint 20 millió forintot költött a tanintézetek felújítására. A középiskolák közül korszerűsítették a karcagi mezőgazdasági szakközépiskola központi műhelyét, tétőcsere volt a jászberényi Lehel-vezér gimnáziumon és elkészült a szolnoki gépipari szakközépiskola kollégiumának felújított épülete is.

Tíz év alatt megkétszereződött a gyógynövények forgalma

Évszázados hagyománya van hazánkban a gyógynövény-termesztésnek. Európában először nálunk alakult olyan intézmény — 1904-ben —, amely a gyógynövények orvosi célra való felhasználását szorgalmazza. Éghajlati és talajadottságaink szinte kínálják a lehetőséget e növények termesztésére s évente mintegy 250 féle gyógy- és fűszer-növény ad termést nálunk.

Az összes gyógy- és fűszer-növény kétharmadát termeljük, harmada ma is a vadontermők begyűjtéséből származik. A termeltetést és a felvásárlást az ÁFÉSZ-ek révén, a feldolgozást és az értékesítést pedig saját maga végzi a Herbária Országos Gyógynövényforgalmi Közös Vállalat. A közös vállalatnak 56 tagja van, köztük hat mezőgazdasági termelőszövetkezet. További mintegy száz tsz-szel és az ország valamennyi ÁFÉSZ-ével szerződéses alapon működik együtt a vállalat.

Az állami gazdaságok, a termelőszövetkezetek, a szakszervezetek, a háztáji és kisipari gazdaságok összesen mintegy 800 hektáron termelnek ánizst, bazsalikomot, édesköményt, fekete- és fehérmustárt, kaprot, koriantert, majoránna-t, mentát, hogy csak néhányat említsünk.

Jó termés ígérkezik az ősziékből

A MÉM országos tanácskozásán tárgyalták az őszi mezőgazdasági tennivalókról, valamint a mezőgazdasági termelés új, jövőre életbe lépő közgazdasági szabályozó rendszeréről.

Romány Pál mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter megnyitójában elmondta, hogy az idén a kalászos gabonafélék a tervezettnél kevesebbet adtak, az állattenyésztés, néhány kertészeti kultúra viszont az előirányoztnál többet ad. Örvendetes jelenség, hogy a takarmányhasznosítás mutatói javulnak. Mezőgazdaságunk takarmányból kerekén 50 milliárd forintnak megfelelő értéket hozhat, nagyjából annyit, mint a népgazdaság teljes energiáfelhasználása. Ez a tény is arra ösztönöz, hogy a takarmányhasznosítás mutatóit javulnak. Mezőgazdaságunk takarmányból kerekén 50 milliárd forintnak megfelelő értéket hozhat, nagyjából annyit, mint a népgazdaság teljes energiáfelhasználása. Ez a tény is arra ösztönöz, hogy a takarmányhasznosítás mutatóit javulnak.

Vánca Jenő MÉM miniszterhelyettes az ágazat őszi tennivalóiról tartott előadást. Az őszi növények a tavalyinál 8-10 nappal korábban érnek, így a betakarítás is előbb kezdődhet. Három hónap alatt többek között hárommillió hektár mintegy 22-23 millió tonna termésének, valamint hárommillió tonna mellékterméknek a betakarításáról 88 000 hektár gyümölcsös, 169 000 hektár szőlő termésének leszedéséről, 1,7 millió hektár vetés-előkészítéséről, vetéséről, négy millió hektár műtrágyázásáról kell

gondoskodni. Az őszi szántásra váró terület 2,4 millió hektár. A szemes termény iránti nagy népgazdasági igény megköveteli, hogy az 1 millió 360 ezer hektár fővetésű kukorica mellett az országosan silyonak termelt kukorica — amely az idén sok helyütt jó szemetemest is adhat — negyedét szemesként takarítsák be nyugüzemeink.

A cukorrépa-termelés kilátásai jók. Az idén először már cukortartalom szerint történik a felvásárlás. Napraforgóból 70 000 hektárral nagyobb a tavalyinál a termőterület. A betakarítás jó ütemben halad, a terméskilátások biztatóak. A burgonya vetésterülete 14 000 hektárral kisebb a tavalyinál. A múlt esztendő rekordhoz képest a hozam is alacsonyabb. Nagyon fontos, hogy a termés minőségét jól megőrizték a betakarítás, tárolás során. Hasonló a következmény a legnagyobb tömeget adó őszi gyümölcs, az alma szedése, csomagolása, szállítása, raktározása esetén is.

Rendkívül fontos, hogy az őszi vetések talajelőkészítésének minősége jó legyen, s a vetés megfeleljen a magas agrárotechnikai követelményeknek. A búza vetésével egybeként október 25. körül mindenütt végezni kellene.

Bíró Ferenc, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese a mezőgazdasági jövő évi tervezési, pénzügyi szabályozásáról tartott előadást.

Kiosztották a vásárdíjakat

A Hungexpo kőbányai vásárpontjának Kerámiai-termeiben Kelemen Lajos, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese átadta az idei őszi BNV nagydíjakat.

A pályázó termékújdonságok közül a nagydíjra érdemesítették a Kozmetikai- és Háztartásvégypipari Vállalat Velmetina samponját, a Kőbányai Textilművek Akszúr termékcsaládját, a Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat Hungelastic habbetétes pvc-padlóját, a Budapesti Bútoripari Vállalat íves, rétegelt idomú bútorcsaládját, a Graboplast Győri Pamutszövő- és Műbörgyár Carina 01 műbőrét, a Lampart Zománcipari Művek G-750 gáztűz-

hely gyártmánycsaládját, a Tiszai Vegyi Kombinát Tiszakorr, Tiszamat, Tiszalux univerzális festékeit, a Pamuttextil Művek Lille kordstövétét, a Habselyem Kötőtáru gyár poliészter-acetát fehérneműit, a Székes-Kárpitosipari Vállalat Glória kárpitos garnitúráit, a Kőbányai Textilművek Roulette férfiingeit, a Budapesti Konzervgyár kapros töltött káposztáját, a Borsod megyei Tejipari Vállalat gyümölcsös habosított túrókrémjeit, a Zala Bútorgyár Zemplén II. szekrényorát és a Magyar Hűtőipar zalaegerszegi gyárának gyorsfagyasztott, morzolt csemegekukoricáját.

Személyi számok

Az országban elsőként Balatonfüreden végeztek a személyi számok tömeges kiadásával. Egyébként ez ideig a tanácsokhoz megküldött 9 millió 73 ezer 556 személyi számnak közel 60 százalékát vette át a lakosság.

Az Állami Népszegnyilvántartó Hivatal illetékesei elmondták: a számok kiadása a vártnál ütemesebben történik. Ez a helyi tanácsok jól előkészített és szervezett munkájának köszönhető, s az állampolgárok többségének, akik eleget tettek a felhívásnak. De a vállalatok, üzemek és intézmények is gyakran alkalmazzák dolgozóik és alkalmazottaik személyi számainak „csoportos” átvételét.

A tanácsai munka hatékonyságát jelzi, hogy eddig az országban mindössze 12 ez irányú panasznak minősíthető beadvány érkezett az illetékesekhez és nem egészen száz szóbeli észrevétel. A panaszok általában abból adódnak, hogy gépi-technikai probléma miatt

nem minden állampolgár személyi száma érkezett meg a helyi tanácsokhoz. Erről azonban — ha olykor megkésve is — írásbeli értesítést küldenek az érintetteknek, valamint jelzik, az átvétel későbbi időpontját is. Más hátráltató tényezők is akadnak. Így például a lakosság zöme nem ismeri az 1974. évi lakcímváltozásról szóló jogszabályt, amely szerint a 14 év alatti gyermekekről is ki kell tölteni önálló lakcímbeljelölő lapot. Ez azonban sok esetben elmaradt. Az eredmény: a szülő megkapja új lakhelyén a személyi számot, a gyermek azonban nem, mert a régi otthonuk illetékes tanácsánál van még nyilvántartva.

Végeztül néhány adat: Budapestén a személyi számoknak csaknem a 90 százalékát átvette a lakosság. Ez a munka az I. és XVII. kerületben befejeződött áll. Kiemelt nagyvárosaink közül a személyi számoknak Győrben a 90, Pécsen 74, Miskolcon 65, Debrecenben pedig 60 százalékát adták eddig ki.

A tiszta Budapestért

A tavalyi évhez hasonlóan az idén is november 7-ig végzi el a Fővárosi Közterület-fenntartó Vállalat Budapest őszi nagytakarítását. A napokban megkezdődött munka során több mint 15 és fél millió négyzetméter utat és csaknem hatszáz ezer négyzetméter járdát tisztítanak meg 150 gép segítségével. Az idén külön szerepet kapnak a Tiszta Budapestért társadalmi ellenőrök, akiknek feladata: felderíteni a közterületeken az illegálisan elhelyezett síttek és törmelékét.

Az őszi nagytakarítás során egyébként gépeikkel mossák le a főváros szalagkorlátjait és mintegy nyolcezer méter lánckorlátot, megtisztítják a Budapestre vezető főútvonalakon az optikai vezetékszlopokat és újrafestik a szegélyvonalakait is. November 7-ig mintegy két és fél ezer hulladékgyűjtőt cserélnek ki a főváros utcáin, hétezeret kimosznak: megtisztítanak 12 ezer KRESZ-táblát is.

Az aluljárókat, illetve a hidakat nyolcvan dolgozó negyven géppel takarítja és tartja karban majd. A főváros

19 aluljáróját — négy kivétellel — éjjel takarítják, s ezzel a munkával november 3-ig végeznek. Október 8-12-e között tisztítják meg az Árpád-, a Margit-, az Erzsébet-, a Szabadság- és a Lánchíd dilatációs szerkezetét és víznyelő rácsait, míg az Erzsébet hidat november elején éjjel mossák le. Ennek során valószínűleg forgalomkorlátozást vezetnek be a hidon. Évek óta ismétlődő feladata a vállalatnak a Váralagút mennyezetén lerakódott szennyeződés eltávolítása. Ezt az idén is éjszaka végzik, majd a tervek szerint október 25-én, úgy, hogy közben lezárják az alagutat a forgalom elől. Ezután október 26-án és 27-én éjjel felújítják a járdaszegély festését is.

Október 31-ig fejezik be a Duna-parti védőkorlát felszerelését a budai rakpartokon is, s ezzel a pesti oldalon a Margit-hídtól a Közraktár utcáig több mint 1700 méter hosszban, míg Budán a Margit-híd és a Petőfi-híd között több mint 5200 méter hosszban válik biztonságosabbá a közlekedés.

Csillagda a háztetőn

Hozzáálltak Szolnok legmagasabb épületének, egy 24 emeletes toronyháznak a tetejére telepített csillagda őszi felszereléséhez, amely ősztől áll majd a természetudomlányos ismeretterjesztés szolgálatában. A csillagdasági szakosztály irányításával, társadalmi munkában már elkészült a védőkupolát mozgó, pneumatikus vezérlésű emelőszerkezet. Jelenleg a 300 milliméter átmérőjű, három méter fókusz-távolságú tükrös távcső összeszállításán dolgoznak. Ezt követi majd egy zárt rendszerű házi tv-lánc kiépítése, így az érdeklődők televízióon nézhetik, mit „lát” a távcső a világmindenségben. Átadása az októberben megrendezésre kerülő csillagászati hétnek egyik eseménye lesz.

Békászó halászsas

Hazánkban csak elvétve előforduló madárfaj, békászó halászsas fedezték fel a Hansági Természetvédelmi Területen. A békászó sást az Észak-Hanság egyik eldugott zugában látták, s akkor éppen nem békászott, hanem egy süldő nyulat tartott karmaiban, s annak húsából lakmározott.

Régebben nagyobb számban éltek ezek a nagy testű ragadozók ezen a vidéken, az urbanizáció térhódítása azonban visszaszorította, sőt pusztulásra ítélte őket. Így madártani szencziánok számát, ha Magyarország területén feltűnik belőlük egy-egy példány. A természetvédelmi szakemberek most abban bíznak, hogy a szigorúan védett Hansági Természetvédelmi Területen megtelepednek, s újból költenek is ezek a sasok.

Fejlesztési szolgáltatásait, feladatkörét az OTP

Hagyományos tevékenysége mellett fejlesztési szolgáltatásait és bővítő feladatkörét az OTP. A turizmus elősegítése érdekében együttműködik az utazási irodákkal és a jövőben kommunális vállalatok, köztük vízmű és csatornázási társulások, továbbá lakásfenntartó szövetkezetek finanszírozását is vállalja — jelentették be Székesfehérváron, a nemzetközi takarékpénztári kollókvium záróülésén.

A kétnapos tanácskozáson harminc ország takarékpénztárának vezetője, illetve jegybankjának képviselője a takarékpénztárak és a nemzetközi pénzügyi együttműködés fejlesztésének lehetőségeit, a szakemberképzés feladatait vitatta meg.

Az Országos Takarékpénztár tevékenységéről szólva elmondták, hogy az utóbbi húsz év alatt havanszorosára emelkedett hazánkban a takarékbetét-állomány. Az OTP pedig például 1978-ban összesen 23 milliárd forint hitelt nyújtott a lakosságnak. A hitelezési gyakorlatban első helyen a lakásépítés áll, a fogyasztási hitelezéssel pedig a rendelkezésre álló árualapok és a lakossági vásárlóerő általános, illetve szerkezeti összhangjának megteremtését kívánja előmozdítani.

Jövőre: magyar-szovjet kulturális napok

Szervező bizottság alakult a Kulturális Minisztériumban a hazánk felszabadulásának 35. évfordulója alkalmából 1980-ban sorra kerülő magyar, illetve szovjet kultúra napjainak megrendezésére. A bizottság elnöke Molnár Ferenc államtitkár.

A jubileum alkalmából a mindkét országban megrendezendő kulturális napokon szinte teljeskörűen bemutatkozik a két ország kulturális életének színe-jáva. A legkiválóbb művészi alkotások, produkciók bemutatásával adnak majd képet a kulturális élet, a különböző művészeti ágak fejlődéséről, az alkotóműhelyek tevékenységéről. A rendezvények előkészítése, a munkák összehangolása érdekében a szervező bizottság megkezdte munkáját.

Centenáriumra készül a Magyar Vörös kereszt

A magyar vörös kereszt mozgalom 1881-ben kezdte meg tevékenységét, s a Magyar Vörös kereszt gazdasági programmal készül a közelgő centenárium méltó megünneplésére. Az előkészületekről az országos vezetőség ülésén Hantos János főtitkár, a végrehajtó bizottság elnöke adott tájékoztatót. A többi között elmondta, hogy a tömegmozgalom is csatlakozik a Hazafias Népfront országos tanácskozásának kezdeményezésére kibontakozó nagyszabású településfejlesztési, társadalmi akcióhoz.

Órök napközi otthonainak létesítését szorgalmazták, segítik Budapest, cigánykollégium felépítését tervezik Pest megyében, egészségügyi gyermekotthonát Somogyban, úrtörőltörő létesítést Tolna megyében. A mozaik 100 esztendő történetéről könyv készül a jubileumra, továbbá dokumentumfilm a vöröskeresztesek mai munkájáról, s a Magyar Orvostörténeti Társasággal, valamint a Semmelweis Orvostörténeti Múzeummal közösen kiállítás is rendeznek. A centenárium alkalmából Budapestben kerül sor a Vörös kereszt társaságok harmadik európai regionális konferenciájára.

Az országos vezetőség ülésén másik napirendi pontjaként a véradással kapcsolatos legfontosabb feladatokat vitatták meg dr. Gyűszű Miklós főtitkár helyettes előterjesztése alapján.

Mikor, miért rendelhető el

A szigorított őrizet

Az elmúlt hónapokban megismerkedhettünk az új büntető törvénykönyv sok mindenben új rendelkezéseivel. Szinte paragrafusról paragrafusra ismertettük a szabályokat, miként tesszük ezt most a bv. szabályzattal.

Személyes tapasztalatok és levelek alapján megbizonyosodhattunk arról, hogy olvasóink igénylik a rendszeres jogi tájékoztatást. Ugyanakkor az is kiderült: az új Btk. jónéhány rendelkezését sokan nem értették meg, vagy csak egyszerűen elkerülte némelyik a figyelmüket. Azután az olvasó körünk is változik, vagyis tekintettel kell lennünk az újakra. Ezek indokolják, hogy az új törvény legfontosabb rendelkezéseit rövidebben ismét sorra vegyük.

Melyek lesznek ezek? Frünk mindenekelőtt a szigorított őrizet, a feltételes szabadságra bocsátásról, a mentesítés újdonságairól, a pártfogó felügyeletről, a különböző fajta visszaesés jogkövetkezményeiről stb. E lista azonban csak akkor lehet teljes, ha a témák kiválasztásához az olvasóktól is kapunk segítséget, várjuk tehát a javaslatokat, kérdéseket.

A szigorított őrizet 1974. évi bevezetése óta a közvélemény és az érintettek bizonyos fenntartásokat hangoztatnak. Vannak, akik az intézmény létjogosultságát kérdőjelezzik meg, mások az alkalmazási lehetőségeket tartják túlzottnak. Ezen ellenvélemények hatására is történt meg az eredeti rendelkezés módosítása az új Btk-ban.

Mi a szigorított őrizet lényege? A 78. § szerint „olyan szabadságelvonás, amely a szabadságvesztés végrehajtása után kezdődik” s amelynek tartamát a bíróság nem határozza meg, de legfeljebb öt év lehet. Elrendelésére csak olyan többszörös visszaesővel szemben kerülhet sor, „akit a szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően visszaesőként szabadságvesztésre ítélték, és az utolsó büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatóságának megszűnésétől a szabadságvesztéssel fenyegetett újabb bűncselekmény elkövetéséig három év nem telt el.”

Tehát a visszaesők olyan csoportjával szemben alkalmazható, akiknek a bűnös már életformájává vált. Ezeknél az embereknél

olyan erős és tartós a társadalomellenes beállítottság, hogy velük szemben az általános büntetőjogi eszközök már hatástalanok.

Vagyis, kimondva vagy kimondatlanul, eddig minden átnevelési eszköz csődöt mondott. Ha az így van, akkor kevés értelme lenne annak, ha az őrizet csupán a szabadságelvonás meghosszabbítását jelentené, hiszen éppen azért hozták, mert a „szokványos” szabadságvesztés nem hozott eredményt.

Eppen ezért a szigorított őrizet nem egyszerűen csak társadalomvédelmi célokat követő biztonsági intézkedés: célja a társadalomba való visszavezetés. Speciális nevelés, ha szükséges gyógyítás, egyéni és csoportos munkaterápiás kezelések szükségesek ahhoz — többek között —, hogy az eltorzult személyiség helyes irányba megváltozzon.

Maga a biztonsági intézkedés kifejezés, is okot ad vitára. Sokan azt mondják: ez nem intézkedés, hanem büntetés, bár kétségtelenül bizony-

ságos. A kifejezésbeli eltéréstől, tartalmában is van különbség a büntetés és az intézkedés között. A büntetést a Btk úgynevezett különös részében leírt valamely tényállás megvalósításáért, az ott meghatározott büntetési keret között kapja az elkövető. Az intézkedés, mint a próbára bocsátás, a pártfogó felügyelet és nem utolsósorban a szigorított őrizet, nem elsősorban az elkövetett cselekményhez kapcsolódik, hanem az elkövető személyéhez. Mint láttuk, a többszörös visszaesés a feltétele az alkalmazásának.

Az új Btk, illetve az ezen alapuló 1979. évi 11. számú tvr — a büntetések és intézkedések végrehajtásáról — már a gyakorlatban is érvényt szerez annak az elképzelésnek, hogy az őrizet ne legyen egyszerűen a szabadságvesztés meghosszabbítása.

Így a tvr. 90. szakasza kimondja, hogy az őrizet végrehajtása részben eltér a szabadságvesztés végrehajtásától. Feladata: „az, hogy sajátos végrehajtási rendjével, intenzív nevelési módszerek és eszközök igénybevételével kialakítsa a szigorított őrizetben a törvények, a társadalmi együttélési szabályok és a munka tiszteletét, a becsületes életmód folytatása iránti igényt, s ezzel elősegítse a társadalomba a beilleszkedését”. Ennek érdekében az őrizet az erre a célra kijelölt büntetésvégrehajtási intézetben kell végrehajtani. Ide kerülnek azok is — az őrizetektől elkülönítve —, akiknek az őrizet előtti szabadságvesztése még letöltésre vár.

Az őrizetet, például a fegyház fokozatú elítéltséggel szemben, számos kedvezmény illeti meg. Így rövid tartamú eltávozást kaphat jutalomként, évente legfeljebb 14 napra. Kivételre külső munkán vehet részt, szabad idejét saját belátása szerint használja fel, az intézet kijelölt területén szabadon mozoghat, legalább havonként fogadhat látogatót. Mindezzel csak azt érzékeltetjük: az őrizet nem azonos a szabadságvesztés meghosszabbításával, tehát nem szabadságvesztés, mint büntetés, hanem olyan intézkedés, amelynek csak része a szabadság elvonása!

Nézzük ezek után, hogyan szabályozza az őrizetet a Btk? A többszörös visszaeső fogalmát már megismertük. A bíróság tehát annak a többszörös visszaesőnek az őrizetét rendelheti el, akit az élet, a testi épség és az egészség, a nemi erkölcs, a hivatalos személy, a közbiztonság, a vagyoni elleni szándékos bűncselekmény, garázdaság vagy kábítószerezés visszaélése miatt korábban legalább háromszor egyenként egy évet meghaladó végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték. Az új szabály tehát

az őrizetet megalapozó korábbi három ítéletet külön-külön egy év fölötti végrehajtandó szabadságvesztésben határozza meg.

További feltétel az, hogy „az elkövető a bűncselekmény elkövetésekor már betöltötte a huszadik életévét, s a felfolgozott bűncselekmények miatt legalább két évi szabadságvesztésre ítélték”. A korábbi szabályok szerint elegendő volt egy év szabadságvesztés büntetés az őrizet elrendeléséhez.

E feltételek megléte esetén kerül sor a bíróság mérlegelésére: szükség van-e az újabb bűncselekmény megelőzése érdekében az őrizet elrendelésére? (Az őrizet elrendelését általában az ügyész javasolja. Ha azonban a bíróság azt észleli, hogy valamelyik feltétel hiányzik — például a megelőző három elítélés közül az egyik csak hat hónapos volt — az őrizet elrendelésétől el kell tekinteni.)

Az őrizet tartamát a bíróság nem határozza meg,

erről a törvény rendelkezik olyan formában, hogy annak időtartama legfeljebb öt év lehet.

Maga az őrizet a szabadságvesztés — legalább két éves — végrehajtása után kezdődik, folyamatosan. Természetesen az őrizetet megelőző ítéletből senki sem szabadulhat kedvezményen.

A jogszabály az őrizet legrovidebb tartamát két évben határozza meg: ekkor dől el, hogy az őrizetes megért-e az ideiglenes elbocsátásra. Erre magatartásából lehet következtetni. Nyilvánvaló, hogy a rövid időtartamú eltávozásról önként vissza nem térő őrizetes nemigen számíthat elbocsátásra. Hogy valaki a 2., a 3. stb. évben kap-e kedvezményt, azaz ideiglenes elbocsátást, azt három hónappal az időpont előtt az intézeti tanács tárgyalja, s tesz javaslatot a bíróságnak.

Az ideiglenes elbocsátás tartama az öt évből még hátra levő idő. Mivel az őrizet kapcsolódik a kiszabott büntetéshez a jogszabály úgy rendelkezik, hogy a szabadságvesztés végrehajtásától számított határidők — visszaesés, mentesítés, stb. — a szigorított őrizet végrehajtásának befejezésével, illetve az ideiglenes elbocsátás véglegessé válásával kezdődnek.

Az ideiglenesen elbocsátott minden esetben pártfogó felügyelet alatt áll. Magatartási szabályokat, különböző kötelezettségeket írnak elő számára, ami vonatkozhat a munkavégzésre, időközi jelentkezésre, bizonyos helyek látogatásának tilalmára stb.

Ha az előírásokat súlyosan megszegi, vagy az elbocsátás tartama alatt elkövetett szándékos bűncselekmény miatt javító-nevelő munkára vagy pénzbüntetésre ítélik,

a bíróság az ideiglenes elbocsátást megszüntetheti. Vagyis a bíróság belátására van bízva a döntés; ha azonban szándékos bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélik,

a bíróság a törvény alapján köteles megszüntetni az elbocsátást.

A kint töltött idő az őrizet tartamába nem számít be. Ha valakit két év után elbocsátanak és másfél év múlva ezt megszüntették, az őrizet hátralevő része három év marad. Ha valaki gondatlan bűncselekményt követ el — akár gondatlanságból elkövetett emberölést is — az ideiglenes elbocsátás ideje alatt, s szabadságvesztésre ítélik, amennyiben azt nem függesztették föl, úgy annak végrehajtása alatt szünetel az ideiglenes elbocsátás, majd a letöltés befejeztével automatikusan folytatódik.

A kiszabott javító-nevelő munkát és pénzbüntetést nem lehet végrehajtani, ha az ideiglenes elbocsátást megszüntették. Ennek magyarázata: az őrizetbe képest ezek egyszerűen nyílván büntetések, másrészt a javító-nevelő munkát csak az őrizet befejezése után lehetne végrehajtani, ami feltétlenül méltánytalan lenne. Gyakorlatilag a komolyabb pénzbüntetést is csak a szabadulás után tudná kifizetni az elítelt, vagyis az őrizetes, ami ugyan csak nem segítené elő beilleszkedését.

Előfordulhat, hogy valakit szigorított őrizetre ítélnék, de az mégsem hajtható végre. Ennek esetei: ha a szabadságvesztés végrehajthatósága elévült, illetve az őrizetet megelőző — legalább két évi — szabadságvesztés végrehajtása óta már öt év eltelt (például, mert súlyos beteg lett az illető, stb.). Az őrizet alatt álló állampolgári jogai és kötelezettségei — amelyek a büntetés céljával ellentétesek — szünetelnek. Vonatkozik ez a közügyekre és egyéb mellékbüntetésekre, amelyek valamilyen jogfosztással járnak. Ha azonban az ideiglenes elbocsátást a bíróság nem szünteti meg, az ideiglenes elbocsátáson eltöltött időt mindig egyik mellékbüntetés tartamába be kell számítani! E beszámítás azonban csak utólag, az elbocsátás sikeres kiállása után történik meg. (Valakit eltiltanak a járművezéstől nyolc évre. Két év alapszünet, plusz két év őrizet után elbocsátják. Az elbocsátást követő harmadik év végén visszamenőleg beszámítják a három évet, tehát már „csak” öt éve lesz hátra és elvileg vezethet járművet.)

Látható tehát az őrizet menete:

többszörös visszaesőnek kell lenni bizonyos bűncselekmény kategóriákban, s azon belül is súlyosabb cselekményeket kell elkövetni

ahhoz, hogy valakit őrizetes legyen. A három megelőző elítélést követi a negyedik, amely legalább két évi szabadságvesztés. A húsz évet betöltött személy ezután számolhat e kétségekívül súlyos intézkedéssel. Az őrizet kezdetétől azonban már megkezdődik a visszavezetés: ezt szolgálják az említett kedvezmények, amelyek lényegesen nagyobb mozgást, kapcsolattartást stb. biztosítanak az őrizetesnek, mint amiben a szabadságvesztés végrehajtása során részesülhetett. A következő átmeneti lépés az ideiglenes elbocsátás, amelynek kiállása — egy-két, vagy három évi törvényiszterelő életmód — arra enged következtetni, hogy a többszörös visszaeső megállt a bűnözés útján.

Az új szabályozás csak az újabb — 1979. július 1. — a Btk. hatályba lépése utáni elrendelésekre vonatkozik. Tehát, akik a régi szabály szerinti kapták az őrizetet, természetesen csak a megismert módon ideiglenes elbocsátás útján hagyhatják el a bv. intézetet. Viszont rájuk is vonatkoznak azok az új és kedvezőbb szabályok, amelyek az őrizet végrehajtását módosították (rövid tartamú eltávozás, külső munka stb.).

Dr. L. Gy.

A büntetések és intézkedések végrehajtásáról

A FENYÍTÉSEK

AMINT LEGUTÓBB ELMONDTUK, A REND- ÉS BIZTONSÁG az egyik alapvető eszköze annak, hogy végső soron a büntetés célja megvalósuljon. Nyilvánvaló, hogy megfelelő rend hiányában lehetőség nyílhat arra is, hogy az intézet biztonságát veszélyeztetve, az elítéltek kivonják magukat a büntetés alól.

A cél tehát annak elősegítése, hogy az elítéltek szabadulásuk után a társadalomba beilleszkedjenek és tartózkodjanak újabb bűncselekmények elkövetésétől. Mindez nem valósulhat meg fenytítés vagy jutalmazás nélkül, annál is inkább, mert a szabad életben is, a helytelen magaviselet, a hiba közvetett módon hátrányt jelenthet, míg a helyes magatartás, cselekedet jutalmat vagy elismerést vált ki. Ezért mondjuk azt, hogy a fenytítés az erkölcsi-akarati nevelés része.

A Bv. Szabályzat szerint a következő fenytítések szabhatók ki: feddés, eltiltás a soron következő csomagtól, illetve látogatástól, a személyes szükségletek fordítható összeg csökkentése; munkadíjcsökkentés, magánelzárás, fegyelmező részlegbe utalás. A fenytítés kiszabásánál figyelemmel kell lenni a fegyelmeztetés súlyára, az elítelt eddigi magatartására, szem előtt tartva a fenytítés célját. Ha a fegyelmeztetés szabálysértést is megvalósít, azt is fegyelmi vétségként kell elbírálni. Ha bűncselekmény történt, úgy a fegyelmin kívül a feljelentést is meg kell tenni.

SORRA VÉVE AZ EGYES FENYÍTÉSEKET, a legenyhébb a feddés. Erre nyilván akkor kerül sor, ha az elítelt az intézet rendjét kis mértékben sértette meg és egyébként magatartása, munkája megfelelő. A kapható csomag és még inkább a soron következő látogatástól való eltiltás súlyát nem kell külön taglálni. (A maga helyén erre majd részletesen kitérnünk, ehelyett csak annyit: a fegyházban és a börtönben legalább kéthavonta, fegyházban legalább havonta fogadhat látogatót, és legalább két havonként kaphat — és persze küldhet — csomagot mindenki.)

A személyes szükségletek fordítható összeg — a „kiétekzés” — hat hónapig terjedő időre, legfeljebb ötven százalékkal csökkenthető. Ugyanilyen jellegű hátrányt jelent a munkadíj csökkentése is, amely legalább öt, legfeljebb 15 százalékkal csökkenthető, hat hónapig terjedő időre. A tvr. indokolása így hangzik: „Mint ahogy a szabálysértést is megvalósító cselekmények elbírálása is fegyelmi felelősségrevonás keretében történik, a vagyoni hátrányt jelentő munkadíj-csökkentés lehetőségét indokolt megteremteni.”

A LEGSÚLYOSABB FEGYELMEZÉSI MÓDOK közé tartozik a magánelzárás: fegyházban harminc, börtönben húsz, fegyházban tíz napig terjedhet. A fegyelmi zárka berendezése: rögzített kemény fekhely, üllőke. A zárkában megfelelő világításról, vízellátásról, fűtésről, ZR-ről kell gondoskodni. Az elíteltet el kell látni ivópohárral, takaróval és az alapvető tisztálkodási szerekkel.

A MAGÁNELZÁRÁSRA „ÍTELT” ÁLTALÁN NEM DOLGOZHAT, MUNKÁVEGYZÉSE csak kivételesen engedélyezhető, de annak befejezése után azonnal visszakisérik a zárkába. Naponta egy óra szabad levegőn történő kötétt sétát kell biztosítani, ha nem a szabadban dolgozik. Étkezése, ha dolgozik, azonos a dolgozókéval, ha nem, akkor a nem dolgozókéval. A magánelzárással fenytített napközben leülhet, de tilos hangoskodnia. Itt jegyezzük meg: a többi fegyelmi fenytítésre is érvényes, hogy a megkezdett, de az elítelt által előidézett ok miatt félbeszakított fegyelmi fenytítés végrehajtásánál a határidőt az előidézett ok megszűnésétől kell számítani. Az elítelt által előidézett okok a következők: öngyilkossági kísérlet, öncsonkítás, betegség színelzése, betegség szándékos előidézése — például idegen test nyelése —, étkezés megtagadása, valamint az is, ha a kiszabott fenytítés határidőben történő végrehajtását a sorozatos fegyelmi vétségek gátolják. Viszont az orvos javaslatára félbeszakított fegyelmi fenytítést két hónapon túl nem lehet végrehajtani. Ilyenkor ezt rávezetik a fegyelmi lapra.

Huzamosabb tartamú — például 30 nap — magánelzárásnál felvetődik a kérdés: az elmaradt kiétekzés, csomag és látogató fogadásával mi a helyzet? A szabály egyfelől kimondja: a fenytített a zárkában nem olvashat, nem dohányozhat, a fenytítés időtartama alatt nem válthat levelet, nem kaphat csomagot, nem fogadhat látogatót. Viszont az elmaradt vásárlást — kiétekzést — pótlólag biztosítani kell. Az elmaradt csomagot és látogatót egyéni elbírálás alapján a parancsnok engedélyezheti.

Az utolsó és egyben legsúlyosabb fenytítés a fegyelmező részlegbe helyezés. Ide három hónapig időtartamra, a fegyház és börtön fokozatú elítelt utalható, és kivételesen a munkától is eltiltható. A fegyelmező részlegben az elítelt csomagot nem kaphat, látogatót nem fogadhat, a személyi szükségleteire fordítható összeg csökkenthető.

A FEGYELMEZŐ RÉSZLEG ZÁRKÁKBÓL ÁLL, az intézet elkülönített részén, ahol az ajtókat állandóan zárva kell tartani. Itt az elítéltek ébresztője és takaródója a többiekétől egy órával korábban történik, és az itteniek tevékenységét az intézet parancsnoka külön napirendben határozza meg. Ezen kívül számos más hátránya is van e részlegbe kerülésnek. Így a szabad levegőn tartózkodás formája: kötött séta és torna, amit a kora reggeli órákban kell végrehajtani. Az elítelt legfeljebb a Heti Híradóra fizethet elő; öntevékeny szervezetben, önképzésben, szakkörj foglalkozásokon nem vehet részt; a könyvtárat használhatja, játékok azonban nem tarthat magánál. S köteles megkülönböztetett jelzést viselni! Viszont, a szervezett oktatásban részt vevők, a szükséges taneszközöket maguknál tarthatják.

A fegyelmi eljárás részletes taglálása, úgy hisszük, szükségtelen, hiszen azt — sajnós — olvasóink jól ismerik. Néhány alapvető szabályra azért felhívunk a figyelmet. Így a fegyelmi eljárás akkor indul, ha a fegyelmeztést észlelő bv. dolgozó fegyelmi lap kiállításával erre javaslatot tesz, ami a nevelési szolgálat vezetőjéhez kerül. Magát az eljárást csak a parancsnok, helyettese, a nevelési szolgálat vezetője és a nevelő rendelheti el. A vizsgálattal megbízott 72 órán belül köteles megállapítani, az elkövetés körülményeit. A fenytítés nemére és mértékére a nevelő tesz javaslatot. A fegyelmi eljárás 10 nappal történő meghosszabbítása az intézet parancsnokának hatáskörébe tartozik. A kiszabott fenytítéssel szemben panaszolható, de a fenytítés végrehajtására ennek nincs halasztó hatálya. Erről részletesen következő számunkban.

Dr. F. T.

Kihasznlva a laza ellenőrzést

Sikkasztás és csalás elkövetésének alapos gyanúja miatt eljárás indult Petrevics István budapesti lakos ellen.

Leváltásán néháy évén át az észak-pesti ÁFÉS 20. számú ABC-üzletének volt vezetője. A XVI. kerületi bolt jó hírnévként örvendett, vezetőjét vállalkozó szellemű, kitűnő kereskedőnek ismerték. A bolt az árucikkek széles választékát kínálta, s forgalma szemléltetőmást nőtt. Petrevics mellett a helyetteseknek nem sok dolguk akadt; egyedül szerezte be az árut a nagykereskedelmi vállalatoktól, s adott el milliós értékeket közületeknek. Arra, hogy az üzletvezető mindent magára vállaló aktivitásban szerepet játszanak saját érdekében, csak 1978 novemberében derült fény. Az ekkor megtartott leltár másfél millió forintnyi hiányt jelzett, pontos okát azonban a leltárt követő revizori vizsgálat nem tudta megállapítani.

A rendőrségi vizsgálat során az már bizonyosodott, hogy az üzletvezető a bevételből folyamatosan 190 ezer forintot elsikkasztott, s a kávé és cukor árváltozásakor a bolti készlet nagy részét elrejtette, 30 ezer forinttal meghamisítva így a leltárt.

A Budapesti Rendőrfőkapitányóság vizsgálati osztálya az ügyet vádemelési javaslattal átadta az ügyészségnek.

TÖKÖLÖN IS

Megkezdődött a tanítás

Szeptember 14-én, a kora délutáni órákban a fiatalok intézetében ünnepélyes keretek között megnyitották az 1979–80-as tanévet.

A szépen feldíszített nagyterem zsúfolásig megtelt a különböző fokon tanuló diákokkal.

Az intézet parancsnoka tanévnyitó beszédében többek között elmondta, hogy az intézetben levő fiatalok csaknem kivétel nélkül részt

A továbbtanulást is sikerült megoldani. Idén megkezdődik az általános gimnáziumi oktatás. A tanulást segítő eszközök száma gyarapodott. Rővidesen képmagnót kapunk, amely vizuálisan is segíti a tananyag gyorsabb, jobb elsajátítását.

Az általános iskolai és gimnáziumi oktatáson kívül a bentlakó fiatalok képzését is.

hat a feltételes szabadlábra helyezésre! Ugyanez vonatkozik az egyéb kedvezményekre is.

Viszont a szorgalmas, jó tanulók minden támogatást megkapnak. Aki például jó tanulmányi eredményt ér el, a munkában kimagasló teljesítményt, az elméleti szabadságra, és huszonegyedik életévének betöltése után további büntetésének folytatására nem szállítják el felnőtt intézetbe, itt maradhat Tökölön.

— Elvárom, hogy a pedagógusokkal mindig tiszteletteljesen viselkedjenek. Becsüljék meg fáradságos, nehéz munkájukat, segíteni akarnak, hogy szabadulásuk után új tartalmas életet tudjanak teremteni — mondta befejezésül az intézet parancsnoka.

A tanévnyitón az irodalmi szakkör adott jól sikerült műsort.

— Zimm —

vesznek a szervezett oktatás valamilyen formájában.

— Az itt levő fiatalok 70–80 százaléka nem végezte el az általános iskola nyolcadik osztályát. Nagyon sokan vannak, akiknek mindössze négy osztályról van bizonyítványuk: rengeteg a pótolnivaló. A tanulás feltételeit messzemenően biztosítottuk. A tankönyveket, tanszereket és az egyéb segédeszközöket mindenki díjtalanul kapja meg. Az iskola épületét, a tantermeket és egyéb helyiségeket a nyári szünetben felújítottuk.

A rendszeres munka, a tanulás az egyik legalapvetőbb feladat a szabadulás utáni élet kialakításához. A statisztikai adatok szerint a Tökölre került fiatalok 78–80 százalékának korábban nem volt állandó munkahelye, sehol nem dolgoztak.

Az intézet parancsnoka, felhívta a fiatalok figyelmét, hogy a jövőben a feltételes kedvezmény tárgyalásánál figyelembe veszik az osztályfőnök véleményét, javaslatát. A anyag, fegyelmezetlen magatartású tanuló nem számít

EGY ASSZONY SORSA (32)

Néhány órai beszélgetés után a parti nem is látszott olyan ijesztőnek, mint első pillanatban hittük. Tomi jó módú polgárszülőök gyermeke volt. Apja, mint régi bankhivatalnok, a Nemzeti Bank devizaosztályának vezetője lett. Tomi eredetileg mérnöknak készült, de iskoláit abbahagyta. Miután kitűnően zongorázott, a margitszigeti Nagyszálló zenekarában kapott munkát. Napi gázsija azonban kettőjük italszámláját alig fedezte, miután húgom állandóan kint ült a szálló teraszán, míg férje játszott.

Apám is, én is megbarátkoztunk a fejleményekkel, mégis bosszantó volt, hogy könnyítés helyett teherterhelést jött a házhoz. Azt tanácsoltam apámnak, kezdetben fogjuk őket rövidebb pórásra.

Erdekes módon végül is apám vette a fiatalokat védelmébe, mondván, hogy majd megkomolyodnak, és ki segítse őket, ha nem mi, hiszen még gyerekek...

Lassanként komolytalansága ellenére is megszerettem Tomit. Rendkívül könnyelműen vett mindent. A munkahelyéről például állandóan elkésett. A nyári szezon végén ki is került az együttesből. Rövid munkanélküliség után a filmgyár szerződtette a hangosztályra. A hanglemegvárban is szerzett munkát. Végül már jobban keresett, mint korábban a zenekarban. Közben szorgalmasan korrepetált húgommal, akinek énekkultúrája szépen fejlődött, úgyhogy a következő nyáron ő jutott be a Nagyszállóba. Most már apám is örült ennek.

Az országos napi- és hetilapok mellett, nagy érdeklődéssel olvassuk Márianosztrán a szombatonként megjelenő Heti Híradót is. Várjuk kiosztását és a megjelenés napján elsőként lapozzuk át a „mi újságunkat”, hogy hirt kapjunk, mi történt az elmúlt héten a nagyvilágban, de szűkebb világunkban a büntetésvégrehajtási intézetekben is.

Örömmel értesültünk arról, hogy Kalocsán író-olvasó találkozót rendeztek, hogy működik a politikai vitakör, hogy az irodalmi szakkör nagy sikerrel adta elő a „Bob herceg”-et. Érdeklődéssel olvastunk a Vácott megrendezett író-olvasó találkozóiról, vetélkedőről, a Sopronkőhidán fellépő Bánki Zsuzsa művésznő és Bárdi György előadóművész sikereiről. Kissé irigykedve, de jóleső érzéssel nyugtáztuk a legutóbbi köhidaí eseményt: Kazal Lászlónak mi is szívesen tapsoltunk volna.

Örömmel vesszük tudomásul, egy-egy új tv beállítását, vagy éppen egy megnyíló vegyes boltról szóló híradást, legyen az Miskolcon vagy Győrben, de szeretnénk olvasni a mi intézetünkről is, különösen, ha ott is történik valami!

Valami, ami tükrözi a nevelési szolgálat és az elítélt-közösség vezetőinek azon fáradozásait, amelyek bemutatják, hogy az adott lehetőségek és az új irányzat szelleme érződik Márianosztrán is!

Mind ezek a gondolatok akkor vetődtek fel bennem, amikor olvastam a Heti Híradóban,

Beszámoló helyett...

hogy „a börtönök történetében először” szabadtéri színpadon rendeztek műsort, és mind ez történt Sopronkőhidán.

Nem akarom kisebbíteni a köhidaíkat érdemeit és lelkes tenniakarásukat, csupán tényként említem meg, hogy Márianosztrán először ez év április harmadikán rendeztünk szabadtéri színpadon műsort. Erről május 14-én képes beszámolóút küldtünk el, „Egy nap a fegyházban” címmel. Ezt követően június 3-án Vörös Sári nívódíjas magyarnóta-énekes és művésztársai mintegy négyszázötven néző előtt nyújtottak olyan élményt a sportudvaron felállított szabadtéri színpadon, melyet soha nem fogunk elfelejteni. Ezen eseményről június 4-én tájékoztattam a Heti Híradó szerkesztőségét.

Mivel a fenti, valamint az év végi vizsgákkal kapcsolatos írások nem jelentek meg: gondoltam: az ilyen témájú tudósításokat a szerkesztőség nem tartja közlésre alkalmasnak. Most meglepődéssel olvastuk, hogy kisebb jelentőségű esemény is kapott nyilvánosságot!

Az ok, hogy a nyár folyamán a nálunk lezajlott rendezvényekről, eseményekről nem küldtünk tájékoztatót: mellőzöttnek éreztük magunkat.

Irodalmi szakkörünk, sportszakkörünk azonban nem tétlenkedett. Ezt egyaránt nyújtazzák a büntetésüket Márianosztrán töltő elítéltek és a Hangpróbán elért ötödik helyezés. Juhász Imre

Kifogások helyett...

a nap után a nyomda már nem fogad el kéziratot (kivételesen sikerült csak hosszas tárgyalások után két rovat, a „Gólok pontok másodpercperce” és „Az elmúlt hét” leadását szerdái elhalasztani. Rendkívül ritka, különösen fontos eseményeknél esetleg sikerült még valamennyi anyagot szintén szerdán leadni; ilyen ezen a héten az őszi BNV-ről szóló képes riport). Juhász Imre levelénél maradvány, éppen „jókora” kaptuk meg: szeptember 17-én (a levélről szeptember 10-én keltezte), így 22-én már az olvasók előtt vannak ezek a sorok. Ha esetleg csak egy napot késik a — belső — posta, már egy teljes hét csúszik a megjelenés! Dátumhoz — ünnepekhez — kötött események így három, esetleg négy héttel később kerülhetnek csak be a lapba, mint amikor megtörténtek.

Nem tudjuk állni gyorsaságban a versenyt a napilapokkal, a rádió hírszolgálatával. De ha olvasóink összehasonlítják a Heti Híradót frissességben a többi hetilappal, a mérleg a mi javunkra bilien! Előfordult már több esetben, hogy majdnem utóltűnk egy-egy úrral a napilapokat; más kérdés, hogy ezekben az esetekben hosszabb ideig tartottak a nyomdával kapcsolatos megbeszélések, mint a kérdéses cikk megírása...

Összefoglalva: a szerkesztőség egyik intézet olvasótáborát sem tekintjük „mellőzöttnek”. A beérkező tudósításokat először az időszűrés, másodsorban a minőség szerint osztályozzuk. Harmadik szempont nincs...

ÖSZINTÉN ÖRÜLTÜNK a levélíró észrevételeinek, s egyúttal megköszönjük a véleménynyilvánítást azoknak is, akik Juhász Imrét rábírták gondolataikkal, hogy papírra vesse sorait. Olyan problémát feszegetnek, amelyek különösebb hangsúllyal csak az utóbbi időszakban került a szerkesztőségben is napirendre.

„Mellőzöttnek éreztük magunkat” — így fogalmazta meg a — feltehetően summázott — álláspontot levelezőnk, akinek korábban megjelent már több tudósítása. Alapozza mindezt arra, hogy néhány eseményről a lap nem közölte le az elküldött anyagot. (Csak zárójelben: a belső élet bemutatására legfeljebb négy oldal áll rendelkezésre; néhány alkalommal adunk már kétoldalas körképet egy-egy intézetről, így Márianosztráról is.) Két héttel ezelőtti „POSTALADÁNKBÓL” című rovatunkban néhány sorban megemlégettünk az augusztus 20-i ünnepségekről megemlékező beszámolókat, s hozzátettük: az idő múlása miatt közlésüktől eltekintünk. Ugyanezt megírhattuk volna — s remélhetőleg a jövőben megírhadjuk még több levelezőnknek is — annak idején Márianosztrára az említett eseményekkel kapcsolatban; sajnáljuk, hogy ez a — tőlünk független — szempont elkerülte Juhász Imre és az elítélt-kultúrbizottság figyelmét.

TÖBBSZÖR MEGÍRTUK MÁR, hogy a szombaton megjelenő Heti Híradó lapzártája ugyanannak a hétnek a hétfőjén van, ezután.

Ágfalvára, ahol már várni fog az a személy, aki átjuttat bennünket az osztrák–magyar határon.

— De eddig nem is esett szó közöttünk a disszidálásról!

— Ismerem törekvéseidet, és tudom, hogy mennyire vágyol nyugatra — válaszolta Csaba. — Nos, itt az alkalom, csak mérni kell. Nálad pedig nem hiányzik a bátorság...

Az utcán egy rozoga Adler kocsjába ültünk, és elindultunk a Lánchídon át a hegyeshalom-i fűtővonalra. Már elhagytuk Kapuvárt, amikor egy rendőrjárőr leállított bennünket. Megnézték a papírjainkat, és engedtek tovább. Sopronon keresztül elindultunk Ágfalva irányába, amikor határőrök igazoltattak. Kiszálltunk a kocsiból. Csaba megnevezte, hogy kihez szándékoznak menni.

— Igen? Ismerjük a jómáradat. Ot a rendőrség fogdájában láthatják viszont? Na, forduljanak csak vissza!

Az egyik határőr beült a kocsinkba, és visszavitt bennünket a soproni kapitányságra. Itt aztán kétórás tétlenség után villámgyorsan kezdtek peregni az események. Az Adler kocsi sofőre vallotta be elsőnek, hogy disszidálási szándékkal indultunk el Budapestről. Nem volt mit tagadni nekünk sem.

A kapitányság lépcsőházában a két nyomozó jobbról balról belémkarolva gyorsította lépteimet. A kapu előtt várakozó gépkocsiba tuskoltak és mellém ültek. A gépkocsi megindult. Budapestre hoztak. Este volt már, amikor a Fő utca egyik épülete előtt megállva kiszállítottak a gépkocsiból és egy géppisztolyos őr mellett elhaladva bekísérték a kapun. Az előtérből elágazó folyosón egy nagy lifthez ve-

— De miért? — kérdeztem.

— Megvolt rá az okuk. Megszimatolták és a fejemre olvasták, hogy tagja voltam a legitimista mozgalomnak. A strómanságom is napvilágot látott. Na és bőven hozzájárultatok ti is léha életmódjotokkal az elbocsátásomhoz.

— De kérlek, magyarázd meg részletesebben!

— Nincs itt mit magyarázni. Nem kellettem Horthynak, mert a Habsburgokat kívántam. Nem voltam jó a nyilasoknak, mert Horthynak sem kellettem. És most nem vagyok jó a kommunistáknak, mert mindenkinek kínáltam magam.

Minthogy további faggatózásaimra sem adott részletesebb feleletet, az volt a benyomásom, hogy ránk való hivatkozása kitérés a lényegi válasz előli.

★

Húgom már hónapokat ült le a büntetésből, amikor egy napon hajnali három óra körül az ajtócsengő hangjára ébredtem.

— Ki az? — kérdeztem.

— Csaba vagyok, nyisd ki — szólt egy halk férfi hang.

— Öltözz fel, Katalin. Megyünk Ausztriába!

— Ez nem igaz! De miért ilyen hirtelen?

— Majd megtudod. Most éret rá meg a lehetőség.

Gyorsan magamra kapkodtam a ruhát és egy kis táskába begyömöszöltem legszükségesebb holmijaimat. Közben Csaba elújságolta, hogy egy barátja gépkocsiján utazunk. Sopronba. Onnan kimegyünk

ALKALOM SZÜLI...

Tíz nap szabadság

Rengeteget beszélünk a munkaerőhiányról, ami nem is annyira az erő, hanem inkább az ember hiánya: a rátermett, a szakképzett, megbízható ember. Miután egyes helyeken valóban kevés az ember, a vezetők úgy segítenek magukon meg a közállapotokon, ahogy tudnak. Például, kitalálták a „fregoliembert”, aki tartalékban van, s ha valahol hiányzik valaki vagy megbetegszik valaki, akkor szólunk, s ez az ember megy, mert az

azért, amit elkövetett. És mégis, tovább folytatta, s amit várt — bekövetkezett.

A bíróság 15 hónapi börtönre ítélte ezt Szolnokon töltötte le. Nem sokkal szabadsága előtt beszéltem vele. — Megérte?

— Hát, ami az itteni dolgokat illeti, bár nincs panaszom, hisz aki jól elvégzi a munkáját, fegyelmzett, annak jó helyzete van, mégis, csak be van zárva az ember! Nem mehet oda, ahová akar, mindent parancsra tesz, parancsra kel, parancsra fekszik... megviseli az embert, s elgondolkodtatja, hogy érdemes-e olyat tenni, amiért ezt kapja? Egyszerű erre a felelet, de ha már benne vagyok, hát, megtörtént, ezen már nem lehet változtatni. Még most, az utolsó napokban is nehezen telik az idő, még örül az ember, ha dolgozhat, ha lekötheti magát valamivel. Mint ha minden perc százból állna, nem akar vége lenni...

adott területen bármit rá lehet bízni, mert mindenhez ért. Ilyen Ádám József is, MÁV alkalmazotti, tartalékos fogalmi szolgálattevő.

Mindig oda került, ahol nem volt teljes a létszám, sőt, előfordult, hogy kis állományokon csak egyedül vagy legfeljebb másodmagával teljesített szolgálatot. S az ilyen, úgymond, bizalmi állás eleve feldhe-tetlenséget tételez fel, s Ádám Józsefben hosszú időn keresztül nem is csálódta felettse-sei, mert fegyelmzett és pontosan látta el munkáját.

Ki tudja, mi vitte rá, hogy hozzányúljon ahhoz, amit rá-

— Miért szánta el magát, hogy hozzányúljon a pénzhez? — Hallottam egyet-mást, hogy hogyan kell az ilyesmit csinálni, s én is megpróbáltam. Ment is egy darabig, de aztán előbb jött az ellenőr, mint vártam... Nagyon ideges voltam már a végén, nem is nagyon szólhattak hozzám az otthoniak; s amikor kiderült, vége lett az idegeskedésnek is, semmiféle feszültség nem maradt bennem. Nem azt mondom, hogy örültem, de valami hasonló érzés fogott el. Megnyugodtam.

— Nagy szüksége volt erre a pénzre? — Igen is, nem is, ha nem lett volna rá alkalmam, akkor nem csináltam volna. De volt: kihaszántam, könnyebbnek gondoltam így az építkezést, pedig csak nehezebb tettem, hiszen vissza kell fizetnem; s 11 hónapig meg csak nem dolgoztam annyit, mint kint, s ehhez mérték a fizetést is.

— A felesége? — Sirt, s azt mondta, hogy szívesen vállalná a felet, csak hogy hamarabb szabaduljak. Rendes asszony, mindig jött, amikor csak lehetett, még szerencse, hogy a szüleimék ott-

hon vannak, s a gyerekekre tudtak vigyázni.

— A gyerekek? — Nincs az orrukra kötve, nem kell nekik mindent tudni, szépen elintéztük, nem is sejtenek semmit, s nem is fogják megtudni soha. Olyan jól alakult, hogy kaptam két nap megszakítást, s otthon is tudtam lenni velük, megigérték, sietek haza.

— A vasút? — Fegyelmet kaptam, két évig nem végezhetek olyan munkát, ahol pénzszel kell banni, de különben számítnak rám. Ki sem adták a munkakönyvem, ahogy innen kilépek, már másnap megyek dolgozni. Azt viszont majd megpróbálom elintézni, hogy olyan helyre tegyenek, ahol nem nagyon ismernek, s van is erre lehetőség, például hosszabb időre elvezénylik az embert Pestre, vagy valamelyik nagyobb városba. Ott

több is a fizetés, más jellegű a munka, s hamar beilleszkedik az ember az új közösségbe. Mi, vasutasok, közvetlen emberek vagyunk, s szeretjük a jó társaságot. Most már tudok magamra vigyázni...

A. J.

biztak, ami nem volt az övé — jelszű: az utasok által befizetett összegekhez, és megkérőitása az áru- és személypénztárt? Csaknem 39 ezer forint hasznát „könyvelt” el saját magának, no meg a félelmet — a lebukástól.

Mert azzal a legvéresebb, legbátrabb pillanatokban is tisztában volt, hogy előbb vagy utóbb minden kiderül, s akkor felelnie kell mind-

zettek, felszállították a harmadik emeletre, és egy cellába dugták.

Rendkívül izgatott voltam. Légzőszómjaim keletkezett. Azt hittem, hogy megfulladok, pedig egyedül voltam. A zárka összes berendezése egy fekhely, egy szék és asztalca volt. Az ablak nélküli helyiségben a villany állandóan égett. Éjszaka nem tudtam elaludni. Minden csontomat éreztem a kemény fapricesen. Rézött a hideg.

Úgy látszik, egy idő után mégis elszunnyadhattam, mert az ór rideg hangja riasztott fel. A kukucsalkán bekialtott, hogy tegyem a kezemet a tárcsára fölé. Gondolom, reggel lehetett, amikor az ajtó kinyílt. Az ór rám szólt:

— Vigye be — mutatott egy üllőkére és egy labor vizre. Utasított, hogy mosakodjak meg.

Derékgig lemosakodtam a hideg vízben, ami valamelyest felhárított a félalomban töltött éjszaka után.

Újra nyílt a nehéz vasajtó. Elvitték a tisztasági székletet és egy csajka kávé meg egy darab kenyert adott be az előbbi ór. Figyelmeztetett, hogy a kenyér egész napi fejadagom. Jól esett a forró folyadék. Néhány perc múlva elvitték csajkáját, és újra rámköszöntött a magány. A pricesen üve szunyókáltam, amikor az ajtó kukucsalkó nyílásán az ór benézett és rámszólt, hogy ne aludjak. Felálltam, háttal az ajtónak.

Órák teltek el így — azt hittem, egy örökkévalóság —, mire újra kinyílt a vasajtó, és az ór intett, hogy kövessem. Kiléptem a zárkából és elindultam utána. Ugyanazon az úton kísért, melyen az éjjel idejöttünk.

Rám szólt, hogy álljak meg a fal felé fordulva. Kinyitott

egy ajtót, és utasított, hogy lépjek be. Süppedő szőnyegre léptem a szobába, melynek közepén nagy íróasztal állt, mögötte egy harminchárom év körüli, jó megjelenésű, szőkehajú férfi ült. Az ablakok nehéz bordó plüss függönyökkel voltak eltakarva. Itt is égett a villany. Az volt a benyomásom, mintha itt mindig éjszaka lenne. Az asztaltól elég messze volt egy szék. Intett, hogy üljek le.

A szemem ugyan fáradt volt, de igyekeztem jól körül nézni. Ijedt és kíváncsi voltam. Tőlem balra a szoba sarkában egy kis asztal volt fehér terítővel letakarva, rajta egy nagy fikusz. Jobbra egy nagy redőnyös íratsekrény állt. Az asztalon több írat hevert. Az asztali lámpa fényében egy iratot tartalmazó vajszerű dossziét láttam. Valamiért feltételeztem, hogy az enyém lehet.

A férfi hangja zavart meg szemlélődésemben. Udvarias hangon nevémet és születési adataimat kérdezte.

— Mit gondol, miért hoztuk ide magát — kérdezte.

— Nem tudom — válaszoltam felállva a székéről.

— Üljön le. Pedig ezt magának tudnia kell — folytatta a párbeszédet. — Gondolkozzék egy kicsit!

Csak ültem és hallgattam.

— Válaszoljon, kérem!

— Nem tudom, mit mondanék — feleltem.

— Beszéljen...

A fejemben gyorsan peregettek a gondolatok. Ezer oka lehetett annak, hogy behozták. Már a zárkában elhatároztam, hogy semmit sem vallok. Legfeljebb annyit ismerek el, amennyit rám bizonyítanak.

— Tehát, nem beszél? Ne-künk így is jó. Most visszaviszik a zárkájába. Gondolkoz-zék azon, miért tartóztat-tuk le, azon túlmenően, hogy

disszidálni akart. Holnap újra hivatam.

Megnyomott egy csengőt és némán intett a belépő örnek: kísérljen vissza.

Rám csapódott a magánzárka vasajtója és újra egyedül maradtam gondolataimmal. Vajon mi lehet az oka, hogy idehozták? A gondolatok össze-vissza cikáztak agyamban. Tudtam, hogy a Pó utcába azokat hozzák, akiket politikai bűncselekménnyel vádolnak. Tehát nem üzletszerű kéjelgésért vagy munkakerülésért fogtak le. A hideg futott végig rajtam, ha arra gondoltam, hogy a Gestapóval való együttműködésem juthatott a tudomásukra. Rettegtem attól, hogy múltamnak erről a részéről bármit is megtudjanak. Igaz, hogy öt éve vége a háborúnak, de még mindig napvilágra jönnek újabb háborús bűncselekmények. Tudtam, hogy nem úszom meg olcsón, ha rájönnek valami komolyabb dologra. Ezer szerencsém — gondoltam —, hogy a házmester, az angol katona, a magyar katona, akiket én adtam át a Gestapónak, vagy akiket közvetett úton adtam fel haladó gondolkodása miatt — azóta sem bukkantak elő. De erről nem tudtam bizonyosat. Tény, hogy eddig nem jelentkezett senki. Ha túlélte volna valamelyikük a feljelentés következményeit, biztosan megkeresett volna mást.

Most kezdtem csak átmozni magamat. Miért nem érdeklődtem rólok legalább kerülő úton? Igaz, az ügyet senki sem bolygatta, minek elevenítettem volna fel én érdeklődéssel. Másfelől valójában nem is vettem komolyan az egészet, csak mindig akkor, amikor valamiért megszorítottak. Háttha most sem ezért vagyok itt...

N. I. (Folytatása következik)

A bíróságokat látogató tudósító gyakran találkozik a tárgyalás előtt a terem ajtajának közelében álldogáló kisebb-nagyobb csoportokkal. Közülük némelyek közömbösen várakoznak, nem érintettek az ügyben, csupán a kíváncsiság hozta őket oda, másokat tanúként idézett a bíróság; ők elgondolkodva latolgatják magukban, mit fellelnek majd a kérdésekre. Néhányan pedig közelebbi hozzátartozók, akik tétova izgalmal várják, mi lesz az ítélet, tudnak-e majd a tárgyalás szünetében néhány szót váltani a „megtévedt” rokonnal. Némileg más a helyzet a Legfelsőbb Bíróságon. Ide már jobbra csak a közvetlen hozzátartozók jönnek el, s együtt reménykednek a vádlottal, hátha mérséklék a büntetést.

Minderről csak azért írtam előljáróban, mert legutóbb, amikor a Legfelsőbb Bíróságon Renkó András tárgyalásán voltam, a hivatalos személyeken kívül mindössze ketten — egy másik igazságügyi tudósító kollégával együtt — várakoztunk a tárgyalás kezdetére. Tragikus kimenetelű az ügy, nem lehet csodálkozni azon, hogy erről a tárgyalásról távol maradtak még a legközelebbi hozzátartozók is...

A negyvenéves Renkó András 1959-ben kötött házasságot F. Piroskával. Bár három gyermekük született, ennek ellenére sem bizonyult tartósnak a kapcsolat, Renkó András vajmi keveset érzett a reá háraló szülői felelősségből, átalozó, dologkerülő életmódot folytatott, ami — ahogy az ilyen esetekben lenni szokott — felborította a család nyugalmát is. A nézeteltérések, veszekedések napirendre kerültek, a gyermekkel való törődés valamennyi gondja pedig a feleség nyakába szakadt. Renkóné megaláztatást, az örökös rettegést a garázda férjtől, egyéves különélés után kérte a házasság felbontását. Ez 1977-ben történt meg, a gyerekeket az anyánál helyezte el a bíróság.

Renkó András továbbra sem változott addigi életmódján: ivott, nem dolgozott, alkalmi munkák végzéséből élt. A bíróság gyermektartási díj fizetésére kötelezte, gyermekként százhatvan forintot kellett volna fizetnie feleségének, de ezt sem fizette. Így a tartásdíj hátraléka lassan felzsaporodott 6545 forintra.

Eközben, hogy a saját megélhetésének — pontosabban általforgasztásának — anyagi feltételeit megteremtse, egy többszörösen büntetett előéletű társával, két alkalommal kerékpárt loptak, majd áruházi betöréshez folyamodtak, itt azonban megzavarták őket és elmenekültek. Végül lopás és jogtalan eltulajdonítás vádjával Renkó Andrást egy év és négy hónapi szabadságvesztésre ítélték 1977. július 20-án.

Renkó Andrásné közben megismerkedett N. Péter borsodnádasi lakossal, akivel élettársi közösségre lépett. N. Péter elvált ember volt, Borsodnádason kétszobás összkomfortos lakásban lakott, ide költözött Renkóné a legkisebb fiával, a másik kettőt pedig Budapesten kollégiumban neveltette.

Ezt megelőzően Renkó András a börtönből levelet írt volt feleségének, amelyben arra kérte őt, hogy látogassa meg. Felesége levélben közölte vele, hogy nem hajlandó a kívánságának eleget tenni, elváltak, ő más formában, rendezettebb körülmények közepette akar élni a továbbiakban, s ezért felszámolta a múltját; mivel férje nem fizetett gyermek-tartási díjat sem, eladta ré-

gebbi lakását és a reá eső összeget letétbe helyezte.

Renkó András mindebből nem nyugodott bele, úgy vélte, hogy volt feleségének életében még beleszólhat. Levelet írt idősebb fiának, amelyben édesanyját nyomdafesték nélkül nem túróan emlegette, és fenyegetőzött, hogy megöli. Ezekután látogatási kérésének fia sem tett eleget.

Renkó András 1978. november 20-án szabadult. Elhatározta, leszámol feleségével és annak élettársával is. Minden erejét és energiáját arra fordította, hogy volt feleségének hollétét felkutassa. Valamennyi közös ismerőstük megkereste, nem titkolva előtűnik azon szándékát, hogy „leszámolásra” készül. Bár hosszas kutatásának csak lassan mutatkoztak meg az eredményei — az ismerősök, érthetően, elzárkóztak a felvilágosítás elől — ennek ellenére megtudta a pontos címet. November 20-án Borsodnádásra utazott. A boltban kést vásárolt, gondos válogatás után: az egyiket drágának találta, a másikat gyengeknek célja végrehajtásához. Végül egy közepes méretű konyhakést választott, amely-lyet nyomban a vásárlás után élesre köszörültetett egy helybeli köszörüssel. Így „felszerelve” indult el volt felesége lakása felé.

Amikor odaért, N. Péterrel találkozott a kapu előtt. Kezét fogták és kölcsönösen bemutatkoztak egymásnak. Renkó András közölte, hogy náluk levő kiskorú gyermekét jött meglátogatni. A házigazda a konyhába tessékelt, s előhívta a velük élő tizenkét éves gyermeket. A feleség, amikor tudomást szerzett volt férje megérkezéséről, bezárkózott az egyik szobába. Amikor ezt Renkó András észrevette, szölt neki, hogy jöjjen ki, ne féljen tőle, a gyermeket jött meglátogatni. Erre Renkóné is kijött és az ott levő heverőn foglalt helyet. Beszélgettek a gyerekről, hogy van, hogy tanul stb. Renkó András nyugodt volt, viselkedéséből semmi hátsó szándékra nem következtettek a ház lakói. N. Péter időközben a szobába ment, hogy a tűze tegyen. Amikor visszafelé jött a szoba ajtajába ért, Renkó András egy hirtelen mozdulattal eléleptt és már vilant is a kabátja alól előlrontott kés. Élettársa felkiáltott, de a következő pillanatban Renkó András már hasba szúrta a nála egyébként fizikailag erősebb férfit, aki a váratlan támadásra nem számítván, képtelen volt védekezni. N. Péter ezután a szobába támolygott, majd az udvarra és segítségért kiabált.

Renkó András, miután a férfit súlyosan megbesebítette, az ágyan fekvő védekező asszonynak esett a késsel, miközben a jelenlévő tizenkét éves fia kétségesséten könnyörgött neki, hogy ne bántsa az édesanyját. Renkó András nem ismert irgalmat, nem volt tekintettel a saját gyermekére, sem annak anyjára, őt helyen sebesítette meg a halálra rémült asszonyt. Az egyik késszúrás Renkóné nyaki főtőerét sértette meg, pillanatok alatt elvérzett. A későbbi szakorvosi vélemény szerint a leggyorsabb orvosi beavatkozás sem mentette volna meg az életét. N. Péter életét sikerült megmenteni, de később, a sérülésből eredően szövődmény lépett fel és maradandó testi fogyatékoságot okozott; a mai napig is állandó orvosi kezelésre és felügyeletre van szüksége. Renkó András tettének elkövetése után a közeli ABC áruházba ment, ahonnan értesítette a rendőrséget.

Cselekedetért a Miskolci Megyei Bíróság 1979. április 26-án előre kitértelt módon, több emben elkövetett emberölés büntetésének

kísérlete miatt életfogytiglan szabadság vesztésre ítélte. tíz évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától és elrendelte a teljes vagyonelkobzását is.

Renkó András a bíróság előtt azzal védekezett, hogy nem azzal a szándékkal ment volt felesége tartózkodási helyére, hogy őt és élettársát megölje; csupán a velük lakó gyermekeit akarta meglátogatni, annak életéről, sorsáról akart tájékozódni. Azonban a beszélgetés közben volt felesége fölünyesen, lekezelően beszélt vele, s élettársa is hasonló stílusban szólt időnként közbe, ez váltotta ki az indulatát, s ezért követte el — korábbi szándéka ellenére — tettét.

A bíróság ezt a védekezést nem fogadta el, hiszen több tanú egybehangzó vallomása alapján megállapította, hogy az emberölési szándék komoly volt, ezt nyíltan hangzottatta. Erre utal a gondosan kiválasztott kés is, amellyel a gyilkosságot végrehajtotta. Védekezésének ellentmond N. Péternek és Renkó András fiának a bíróság előtt tett vallomása is, amelyben egymástól függetlenül azt állították, hogy a gyilkosság elkövetését nem előzte meg indulatos szóváltás a váratlan látogató és a ház lakói között.

Az ítélet ellen a vádlott és a védője enyhítésért felbevezte, így került az ügy a Legfelsőbb Bíróság elé. A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy az első fokú bíróság alapos körültekintéssel, minden apró mozzanatra kiterjedően derítette fel az ügyet; a tanúk vallomásából és Renkó András cselekedeteiből egyértelműen lehet következtetni az előre kitértelt gyilkossági szándéka. A cselekményt rendkívül durva és drasztikus módon hajtott végre síró és könnyörgő fia jelenlétében; annak szeme láttára szinte lemészárolta volt feleségét, gyermekeit édesanyját. A Legfelsőbb Bíróság rámutatott arra is, hogy a cselekmény súlyát tekintve a kiszabott ítélet szinte határozat jelent a halálbüntetés és az életfogytiglan közt, ezért helyben hagyta az első fokú bíróság által hozott, életfogytiglan tartó börtönbüntetést, mert az enyhítésre törvényes alapot nem látott.

★

A szomorú ügynek talán egy mozzanatára érdemes még pár szó erejéig kitérni, nevezetesen arra, hogy Renkó Andrásné az eseményt megelőzően, mintegy két évvel, törvényesen elvált férjétől. Ennek ellenére Renkó András még a börtönből is bele akart avatkozni volt felesége magánügyeibe, rendelkezni akart további sorsát illetően. Nem vette figyelembe, hogy a törvényes házasság felbontásával az asszony immár teljesen függetlenül, az ő véleményének kikérése nélkül folytathatja a maga életét; tehát akár házasságot is köthet újra.

Mind ezt a hasonló ügyekben érintetteknek tudomásul kell venniük és e szerint kell a továbbiakban cselekedniük. Ha ezt Renkó András is szem előtt tartotta volna, nincs a szomorú mérleg, nem halt volna meg egy ember, egy másik nem lett volna talán egy életre szólóan testi fogyatékos, s nem lett volna egy kiskorú gyermeknek egész életére kihatható szörnyű élménye, és vele együtt még másik háromnak szintúgy. (N. Péternek is van egy kiskorú gyermeke) gondtalanabb lett volna a felnevelése.

D. K.

Őszi Budapesti Nemzetközi Vásár 1979

Szeptember 14-én délelőtt a Kőbányai vásárlókörzetben ünnepélyes keretek között megnyílt az őszi Budapesti Nemzetközi Vásár. A magyar párt- és kormányvezetők, a diplomáciai testületek képviselői és a meghívott vendégek előtt Keszler Jánosné könnyűipari miniszter mondott beszédet.

A miniszter hangsúlyozta:

— A magyar kormány nagy jelentőséget tulajdonít minden olyan gazdasági eseménynek, amely elősegíti népgazdasági céljaink megvalósítását a nemzetközi kapcsolatok, az együttműködés elmélyítését. Ezek sorába illeszkednek be a budapesti nemzetközi vásárok. Ilyennek tartjuk az — immár hatodik alkalommal megrendezett — őszi BNV-t, mint olyan jól bevált fórumot, ahol a közszükségleti cikkek gyártói, forgalmazói és fogyasztói találkozhatnak. Ezúttal itt a vásárvárosban 12 árucsoportban 31 országból 1300 kiállító fogadja kereskedelmi partnereit, a látogatókat, a jelenlegi és a jövőben lehetséges vásárlóikat.

A külföldi és a hazai résztvevők, a rendszeresen és az időszakonként kiállítók, vagy a most először jelentkezők, valamint a kereskedelmi tárgyalások és a látogatók nagy száma tanúsítja a budapesti nemzetközi találkozó vonzerejét.

A fogyasztási cikkek gyártó feldolgozó ipari vállalatoknak azért is hasznos ez a nemzetközi mezőnyben folyó versengés, mert összehasonlíthatják képességeiket. Ebben a versenyben iparunknak olyan gyártási ágai vesznek részt, amelyek nagy szerepet töltenek be az exportban; az iparcikkek kivételének több mint egyharmadát adják, s az élelmiszeriparral együtt az itt kiállító, illetve az itt képviselt vállalatoktól, szövetkezetektől származik az export csaknem egyharmada.

Az őszi BNV nemzetközi áru kínálata módot nyújt arra is, hogy mind a termelő és exportáló, mind pedig a beszerző, felhasználó vállalatok szakemberei, s velük együtt lényegében az egész lakosság tájékozódjék a hazai áruellátásban a választék bővítésében fontos szerepet játszó importlehetőségekről is. Jelenleg a belkereskedelmi forgalomnak egyötödét képezik a külföldről importált fogyasztási cikkek.

27 ország és Hongkong

A fogyasztási cikkek ideai nemzetközi seregszemléjére 27 ország és Hongkong jelentkezett. A szocialista országok közül Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Kuba Lengyelország, az NDK, a Szovjetunió termékeit láthattuk. Közülük ezúttal is a legnagyobb kiállító a Szovjetunió, amely több mint 1500 négyzetméter fedett és szabad területen öt nagy külkereskedelmi egyesülés szervezésében több száz vállalat gazdag választékát tárja a közönség elé.

A tőkés országokból — Anglia, Ausztria, Belgium, Franciaország, Görögország, Hollandia, Japán az NSZK, Olaszország, Spanyolország, Svájc,

és Svédország — egyéni kiállítók érkeztek, egyedül a Svájc óraiparát képviselő 8 neves cég vonult fel kollektív bemutatásával. A legnagyobb tőkés kiállító az NSZK.

A fejlődő országok — Banglades, Brazília, Ciprus, Elefántcsontpart, India, Libanon, Törökország — egy-egy számunkra érdekes árucsoportot

leszámitva általában nemzeti kiállítással szerepeltek.

A hazai kiállítók közül a legnépesebb a könnyűipar, 66 ruházati és 22 bútorigipari vállalat és szövetkezet 9000 m²-en mutatja be termékeit, míg a kohó- és gépipar, a nehézipar és élelmiszeripar megközelítően egyenlő arányban vesz részt a vásáron.

A Szovjetunió gazdag kiállítási anyaga

Magyarországnak több mint három évtizede a legnagyobb kereskedelmi partnere a Szovjetunió. A statisztikai adatok szerint, hazánk külkereskedelmi forgalmából több mint 30 százalékkal részesedik a baráti ország. Ugyanakkor Magyarország már hosszú idő óta az ötödik helyet foglalja el a Szovjetunió külkereskedelmi partnerei sorában. Az elmúlt esztendőben a kölcsönös szállítások összege elérte a 4,8 milliárd rubelt. Az idei évre aláírt államközi megállapodás keretében teremt ahhoz, hogy az ötödik helyet foglalja el a Szovjetunió külkereskedelmi partnerei sorában. Az elmúlt esztendőben a kölcsönös szállítások összege elérte a 4,8 milliárd rubelt. Az idei évre aláírt államközi megállapodás keretében teremt ahhoz, hogy az ötödik helyet foglalja el a Szovjetunió külkereskedelmi partnerei sorában. Az elmúlt esztendőben a kölcsönös szállítások összege elérte a 4,8 milliárd rubelt.

ennél is nagyobb forgalommal számolnak. A mindkét részről várt gyors ütemű forgalomnövekedés megvalósításában, a kereskedelmi kapcsolatok bővítésében fontos szerepet töltenek be a Budapesti Nemzetközi Vásárok.

Az Autoexport standján a már jól ismert Lada gépkocsik „köszönnek” a vásárlóknak. Láthattuk a Lada 2105 típus továbbfejlesztett változatát is, az alaptípust a magyar autógyártók már jól ismerik, hiszen több ezer darab fut belőle a hazai utakon. Gazdag a választék motorkerékpárokból is.

A szakembereknek is újdonság a Rubin 202 típusú színes televízió. A rádiók között a Szelena 211 típus a sláger.

A látogatók, a fogyasztók között — érthetően — a legnagyobb sikere a népművészeti cikkeknek, valamint a konyha- és szobabútoroknak van.

Magyar kiállítók a vásáron

Ezerhetvenöt magyar kiállító mutatja be termékdíjainak az egyik Kőbányai vásárlókörzetében. A magyar vállalatok kiállítási területe mintegy 37 ezer négyzetméter. Nézzük sorjában az egyes szakcsoportokat. Korántsem a teljesség igényével, egy kis ízelítőt próbálunk adni a magyar kiállító termékdíjainak.

A ruházat árucsoportjában érdekesség, hogy a Szegedi Ruhagyár szokásos finom alapanyagú konfekció-öltönyt, női ruhát, köpenyt, mellét a nemzetközi gyermekéves tiszteletére egy sor újszerű, praktikus, tetszetős iskolai öltözetet is bemutat. Termékeik iránt egyébként nagy a külföldi érdeklődés is. A Szovjetunióba, Angliába, Kanadába, Hollandiába már évek óta exportálják divatos, sportos öltönyt, s az utóbbi időben már az Egyesült Államok is vásárol tőlük. Több termékük érdekessége, hogy egészen újszerű technikai eljárásokkal készült.

A Pécsi Bőrgyár tavaly több olyan új terméket fejlesztett ki, amelyek megfelelnek a korszerű felsőbőrrel szemben támasztott igényeknek. Ezek mellett láthatjuk a BNV-n az ugyancsak nemrég kifejlesztett puha, láb kényelmét szolgáló marha és sertés szinbélbőröket, amelyek a cipőgyártás kiváló alapanyagai.

A bajai Finomposztó Vállalat újdonságai közül külön említést érdemelnek a nyomással mintázott plüss bútorszövetek, amelyeket jugoszláv kooperáció alapján fejlesztettek ki. A Rábatex Győri Textilipari Vállalat egyebek között kiállította nemeskikészítésű ágyneműanyagait, tarkánszöveteket.

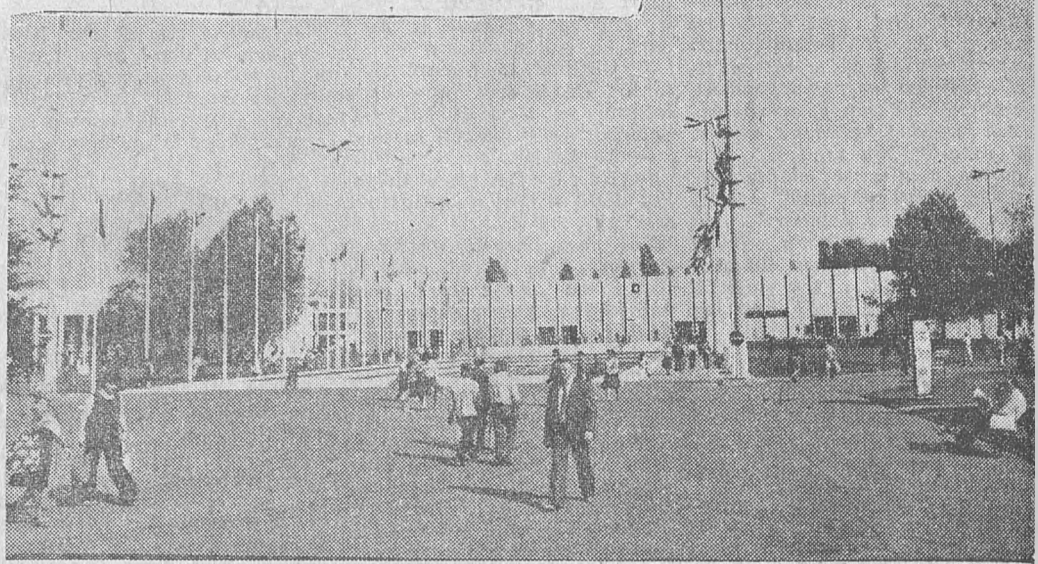

Népművészeti motívumok a jövő évi divatban

dőt; bemutatott termékek többségét tőkés országokba exportálják.

A Magyar Selyemipari Vállalat változatos színű és minőségű, könnyen kezelhető és mérettartó lakástextiliákkal, blúzanyagokkal jelentkezett a vásáron. A Minőségi Cipőgyár 300 darabos női, lányka és gyermekcipőből álló kollektív mutat be. A gyárban mintegy kétezer új modellt terveznek, s a kiállításon ízelítőt adnak már jövő évi termékeikből és további fejlesztési elképzelésekről is. Az Elegant Május 1. Ruhagyár felsőruházati termékeit, szabadidő-öltözeteket, blézereket mutat be egyebek között, a Kőbányai Textilművek kiállításán pedig a legkorszerűbb divatszöveteket is láthatjuk.

A Tisza Cipőgyár főleg munkavédelmi lábbeliket, a Soproni Szőnyeggyár pedig saját alapanyagból, tűzött eljárással készült szőnyegekkel mutatkozik be. A Budapesti Leninkö-

A vásár főtere

töttáru gyár újdonsága a magyar szabadalom alapján nemcsiszított, nedvszívó, hidramid

sintetikus fonal felhasználásával gyártott, kötött szerkezetű bútorkelme.

Az Alföldi Bútorgyár sikere

A hazai bútorigipari kiállítás a hagyományoknak megfelelően az idén is részt vett az Alföldi Bútorgyár.

Szobabútorai a látogatók legnagyobb elismerését vívták ki. Nemcsak a tervezés, hanem a kivitelezés is messzemenően elnyerte a látogatók tetszését. Olyan bútorokat állítottak elő, amelyek az új lakótelepi lakások méretéhez igazodnak. Termékeik praktikusak, variálhatók. A kiállítás az ország minden tájáról, Csongrádtól Sopronig, számtalan néző érdeklődött, hogy mikor és hol lehet megvásárolni a tetszetős bútorokat.

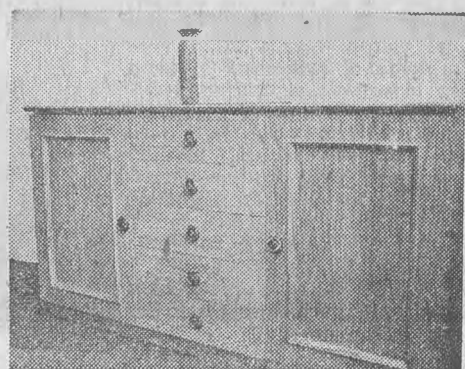
A pavilonokban bemutatott szobák nagyon szépek. Ráadásul, a többi bútorokhoz viszonyítva, árai elfogadhatóak.

Különösen elnyerte a vásárlókat tetszését a Fesztivál komód, amely a klasszikus irányzatot képviseli.

Az Alföldi Bútorgyár régóta részt vesz a BNV-n. Termékeik

nemcsak a hazai, hanem a külföldi látogatók és vásárlók körében is sikert arattak. Ez nagy elismerés a szegedi bútorigyár valamennyi dolgozója számára. (A vállalat egyébként az elmúlt években elnyerte a Szegedi Vásár közönség díját.)

A kiállított bútorok variálhatóságát, célszerűségét ké-

A sikert aratott Fesztivál komód

magnón keresztül is bemutat-ták a látogatóknak.

Olvasóink számára bizonyára nyilvánvaló, hogy akik ilyen bútorokat tudnak előállítani, azok szabadulásuk után az ország bármely bútorigyárában megtalálják helyüket.

Módszerek és tapasztalatok

Korai lenne megvonnai a vásár mérlegét, de annyi bizonyos: élésedni fog a verseny a vevőkért, a gyárak kényesztőlnek majd igazodni a fogyasztói igényekhez, s persze akad némi tennivaló az izlésformálásban is.

A lakáskultúra három nemzetközi irányzata, a skandináv, a nyugat-európai és az olaszlatin-amerikai. Az utóbbira a merész formák, a tarkaság jellemzők, a közblücsőre a prakticitás, az északira pedig az anyagok természetes megjelenítése. Finnországban, Svédor-

szágban, Norvégiában zordabb az időjárás, tehát érthető törekvése az ott élő embernek, hogy az otthon színeiben csempéssze be lakásába a nap ragyogását, a bútorral sejtessen a természet esztétikáját. S mivel a honi izléshez is ez áll legközelebb, biztató, hogy az ipar vezetői ez irányba kacsintgatnak. Jelzi ezt a magyar és finn tervezők, gyártók együttműködése, melynek szellemi, ipari termékei iránt külső országban is érdeklődnek. Most éppen a japán kereske-

delemmel szembeállították a magyar és finn tervezők, gyártók együttműködése, melynek szellemi, ipari termékei iránt külső országban is érdeklődnek. Most éppen a japán kereske-

Sláger a bútorok között a szegediek terméke

Nem hiányoznak az autók sem

EZ IS, AZ IS...

EZ IS, AZ IS...

EZ IS, AZ IS...

Duplán éget a Nap

Az idén duplán éget a Nap. Az annak rendkívüli naptevékenységnek a közvetett következménye, amely jelenleg tapasztalható. Olyan jelenség ez, amelyről minden bizonnyal még sokáig fognak beszélni.

A csillagászok véleménye határozott: a naptevékenység maximuma a jövő év elején következnek be. Komoly befolyással lehet mindennapi életünkre azzal, hogy módosítja az időjárást és azzal, hogy egészségi állapotunkra is hatással lesz.

Manapság már fölösleges a rópusokra menni, hogy onnan bronzbarnára sülve térjünk vissza. Néhány hónapja, még akkor is, ha gyakran rossz volt az idő, mindenkinek, aki elutazott létfélig pihenésre vagy egyszerűen csak a fűvet nyírta földön a kertjében, megálapíthatja; hét ágról süt mosárában a nap. S napszúrás utáni kápi a felhők ellenére is.

Nem azért, mintha a Nap most több ibolyántúli sugarat bocsátana ki a szokásosnál. A Nap felszínén uralkodó tevékenység ingadozó. Gyakran abnorm mutatókat meg, hogy rézcskefelhőket bocsát ki, elektromágneses sugárzást irányít el, amely elérve a földi törnyezetet, az atmoszférát beolvasolja. Ez siettetta a Sky-ab, az amerikai űrlaboratórium lezuhantát is. Ez a sugárzás módosítja a Földet körülvevő ózonréteg struktúráját és lehetővé teszi, helyileg és szórványosan, hogy több ibolyántúli sugárzás érje a talajt.

Azon túl, hogy lebarmul tőle az ember bőre, más következménye is lehet ennek a naptevékenységnek, különösen azért, mert intenzitása most rendkívüli. Még nem lehet teljes bizonyosság megmagyarázni, hogy miért, de valószínűleg a mágneses terében végbemelő időszakos hullámzások következtében a Nap egyszer sokkal több energiát bocsát ki, mint máskor, olyan ciklus szerint, amely átlagban 11 évenként ismétlődik.

A XVI. század óta pontosan mérni tudják ezt az energiabocsátást, egyrészt a napfoltok megfigyelése révén, másrészt legújabbban a Nap felől érkező rádióelektromos sugárzás megfigyelése révén. Így aztán a csillagásznak megcáfolhatat-

lan adataik vannak, amelyek előrejelzik, hogy ez év végétől kezdődően soha nem látott szintet ért el a naptevékenység.

Máris felvetődnek a kérdések, hogy milyen következményei lesznek ennek a rendkívüli tevékenységnek. Egészségünk szempontjából például máris óvatosságra kell lenni, mert az ibolyántúli sugárzásnak túlzottan kitéve bőrünket, kedvezünk a bőrrák kialakulásának. Másrészt Pierre Kholer, a meudoni obszervatórium munkatársa arra emlékeztet, hogy Nagy-Britanniában végzett bizonyos tanulmányok szerint zavarba ejtő összefüggés mutatkozik a naptevékenység csúcsai és az infarktusok számának alakulása között. Még nyugtalanítóbb, hogy más vizsgálatok hasonló egybeesést mutatnak a Nap „haragja” és az öngyilkosságok között.

Nem tudni még, a naptevékenység hogyan fogja befolyásolni az időjárást. Csak egyetlen bizonyosságot említenek: a légkörben nagy elektromágneses viharok alakulnak ki. Ezek szokatlan zavarokat okoznak majd a rádiókapcsolatokban. Sok északi fény is jelentkezik majd.

1640 és 1715 között annak idején rendkívül gyenge volt a naptevékenység, ami „minijégkorszak” beálltát idézte elő. A XVII. század második felében íródott krónikák mind megjegyezték, hogy évezredek óta ilyen hideg időjárás nem volt. A gleccserek elérték az alfoldeket, a bort bárdal vágták. Mindennapos dolog volt télen lóháton átkelni a befagyott Szaján...

Mi lesz most, ha a fordított jelenségre lehet számítani? Nem tudja senki megmondani, hiszen nincs rá precedens. Egyformán várhat az ember szokatlan melegeit és rendkívüli szárazságot, meg hideget és sok-sok csapadékot. Azt sem lehet előre megmondani, hogy tartósak lesznek-e a naptevékenység ilyen következményei vagy ellenkezőleg, igen röviddek.

A Nap ilyen láza „megbolondít-e” vagy csak egyszerű csillagászati jelenség lesz? Meg kell várni az ideit telet, hogy meg tudjuk. De az bizonyos, hogy erről az emberek mind-egybe beszélni fognak.

A férfiaknak egy a nőknek pedig kettő beszédközpontjuk van

Erre a következtetésre jutott F. MacGlone, kanadai kutató, nyolcvanöt férfi és női páciens tanulmányozása során.

Régóta ismeretes, hogy az emberi szervezetben a beszédnek és a más szavai megértésének felelős szerve: a baloldali agyfélteke. Viszonylag nemrég derült ki, hogy a balkezeknél a beszédfunkció megoszlik mindkét agyfélteke között.

J. MacGlone kutatásai kimutatták, hogy az olyan férfiaknál, akiknek a bal agyféltekéje megsérült, súlyos beszédzavar és a más beszéde megértésével kapcsolatos nehézségek 3,7-szer gyakrabban fordulnak elő, mint az ugyanilyen sérülésen átesett nőknél. Nyilvánvaló, hogy a nőknél az irányítást a jobb agyféltekében levő második központ veszi át.

Megemlékezés

Azokban a napokban, amikor barátai és tisztelői éppen 75. születésnapját ünnepelték Salvador Dalinak, a világhíres szurrealista festőművésznek, a művész születésének helyén. Figyerasa városkában a város vezetői szintén kifejezésre juttatták a művész iránti érzelmeiket.

Mint az UPI hírügynökség jelentette, a városka vezetői úgy döntöttek, hogy a Színészet teret a festő tiszteletére a Dalin térnek nevezik.

Ne levelezzünk!

A brit postaigazgatóság azzal a kéréssel fordult az ország lakóihoz, hogy ne vegyék igénybe a posta szolgáltatásait. Az ok: az elmúlt időben az angol postahivatalokban 40 millió kézbesítetlen levél halmazódott fel, mivel az alacsony bérek és a nehéz munkakörülmények miatt egyre kevesebben mennek a postához dolgozni. A kormány szerint a megoldás egyszerű: az állami kezelésben levő postát magántulajdonba kell adni.

Japán taxisoőr bajszproblémája

Elbocsátották az egyik japán taxisoőrt. De vajon miért? Nem volt hajlandó leborotvtatni bajuszát. A vállalat csak egy érvert tudott felhozni az elbocsátás mellett, a vállalat dolgozóit „kötelesek rá, hogy kellemes látványt nyújtsanak az utasoknak”. Az elbocsátott taxisoőr a bírósághoz fordult, amelynek el kell döntenie: viselhetnek-e a japán gépkocsivezetők bajuszt?

Számok a földrengésekről

Egy év alatt a földgolyó körülbelül 100 ezer földrengést él át, amelyeknek többsége azonban olyan gyenge, hogy azokat csak a szeizmográfiai állomások jelzik. A becslések szerint időszakunk kezdete óta a földrengések már 75 millió emberéletét követelték.

Van hatodik érzékünk?

Hogy tudják a madarak olyan csodálatosan megtalálni a visszafelé vezető utat? Hogy lehet az, hogy egyszer sem tévesztik el az útvonalat, és hosszú repüléseik alatt mindig tartani tudják a kiválasztott irányt?

Ezek nem új kérdések, de mindaddig válasz nélkül maradtak. A tudósok abban meggyeznek, hogy ez a jelenség az elektromágneses indukcióval függ össze. Ugyanakkor azonban nyíltan megmondják, hogy teljes magyarázatot nem tudnak adni.

Egy moszkvai kutató, Igor Osztrjakovnak, a természetkutató egyesület tagjának ezzel a kérdéssel kapcsolatban a következő az álláspontja:

— Az erekben keringő vér nem más, mint vezető. Amikor a madár repül, ez a vezető áthelyeződik a Föld mágneses terében és benne gyenge áram indukálódik. Az erre rendszer szimmetrikus a szívhöz viszonyítva, és az egyik véredényben keletkező elektromotoros erő kiegyensúlyozza az ellenhatást (vagyis a Föld mágneses terében) való orientációtól függően a nem szimmetrikus véredényekben nagyobb vagy kisebb az áramlás. Állítólag a madarak fej-

lődési folyamatában genetikailag megerősödött az indukatív áramra reagáló speciális receptorok jelenléte.

De miért nem rendelkezik az ember ilyen tájékozódó képességgel? Nyilvánvalóan nem volt szüksége arra, hogy ez az érzék nála kialakuljon. Ugyanis nem változtatta a helyzet ilyen nagy térségben, a Földön való tartózkodáshoz pedig elég volt neki, ha a Nap és a csillagok állása vagy a növények szerint tudott tájékozódni. Ezért szervezetében nem fejlődtek ki az említett receptorok.

Osztrjakov szerint azonban ennek ellenére az embernek is van tájékozódási érzéke. A kutató számos kísérletet végzett ezzel kapcsolatban. Megfigyelési azt bizonyítják, hogy a testnek egy bizonyos északi irányú elhelyezkedésben az elektrokardiogramm magassága jelentősen megnövekszik.

Amennyiben helytálló a feltételezés, hogy az ember is rendelkezik tájékozódási érzékkel, azt, mint minden más képességet, fejleszteni lehet. Nem kizárt, hogy a térben való optimális orientáció megválasztását egyes gyógyszerek alkalmazásával elő lehet segíteni.

Úrfuturoológia

— Az űrutazások időtartama növelhető és növelni kell — jelentette ki a minap az űrrepülés időtartamának világcsúcsát (175 nap) tartó szovjet űrpáros, akik annyi időt töltöttek a világűrben, amennyi a legkedvezőbb körülmények között egy Föld—Mars—Föld űthoz szükséges. S noha a szovjet űrkutatás egyelőre nem foglalkozik a Mars ilyen jellegű vizsgálatával, az olvasó űrrepülések nyitányát éljük, s mit hoz a holnap?

A Hudsont Intézet által kidolgozott, a következő két évszázad űrkutatásának fejlődésére vonatkozó tanulmány alapján P. Gunkel futurologus összeállította az űrtevékenység területén megszülető eredmények várható ütemtervét. Ezekből idézünk néhányat. Vé-

leménye szerint 1983-ra várhatóan elkészül a Hold nyersanyag-előfordulási térképe, négy évvel később ugyanezt elkészítik a Marsról is. Gunkel szerint 1990-ben ember száll a Marsra, a 90-es évek közepére létrehozják az első bázisokat a Holdon.

2000-ben kerülne sor az első űrkolónia benépesítésére, s ekkorra a hasznos teherszállítás ára várhatóan már 100 dollár/kilogramra csökken. 2005-ben a veszélyes hulladékokat kitelepítik a világűrbe, s megkezdik a bányászati tevékenységet a Marson. 2007-ben a Holdon levő lakosság száma eléri az ezer főt, s 2010-ben várhatóan sor kerül az első szülésre a világűrben.

Gunkel szerint hatvan év múlva a más csillagokra vonatkozó ismereteink forradalmasítják majd civilizációnkat, s a Holdon lakók száma eléri a 10 ezer főt. Végül még egy adat — játék a fantáziával —, 2045-ben kerülne sor az úgynevezett antianyag-hajtóművek alkalmazására.

MESTERI KÉRDÉS

Egy külföldi lapban olvastuk: A szobafestőmester első ízben vizsi tanulóját egy új építkezéshez. Ott a következő utasítást adja neki:

— Vizsz. 1. Egy idő múlva a tanuló visszajön:
— Vizsz. 8. — mondja. — Függ. 30.?

Vizszintes: 1. A mester utasítása (zárt betű: A). 8. A tanuló szavainak első része (zárt betű: K, G, E). 14. Egyenletet rendez, átalakít. 15. Község a balassagyarmati járásban. 16. Város a Dráva partján. 17. A „Viva Maria” c. film rendezője (Louis). 19. ... de Janetro. 21. ... Gees (népszerű együttes). 23. Azonos betűk 24. Svéd színész. Bergman egyik leghíresebb filmje, a „Csend” Annját alakította. 30. Tüllben táncol. 31. ... Novák Vilmos (festőművész). 32. Nem a távolabbi. 33. Község Szolnok megyében. 36. Megragad. 39. Tazsít. 40. Mély női hang. 41. Előmozdít. 45. Kert felei. 46. Tartály 47. Felcsavar. 51. Iránvítés nélkül. 55. Kétfélt betű. 56. Sors! 58. Ha megtette kötelességét, meh. 60. Emelkedett hangú költemény. névelővel. 62. Jeges gyűlöletes és líkór keveréke. 65. „A” kis kiváncsi. 67. Talpraesett, rátermett.

Függőleges: 1. ... guba (szó-lás). 2. Titokban figyel. 3. Esős évszak 4. ... ereszt (többé nem törődik vele). 5. A panasz szava (... szó). 6. Rendész. 7. Vármaradvány. 9. ... szomjan. 10. Zeli am ... (osztrák város). 11. A cirkónium vegyüle. 12. „Eper és ...” (filmcím). 13. Női név. 18. Rómán pénz. tbsz. 20. Kalóriászegegyenlítő ital. 22. A közelebbbe. 24. Gvoniál. ritkább szóhasználatul. 25. Iekelőző toldalék. 26. Nővér eleje és vége! 27. L.N. 28. Tristán Tzara és Hans Arp „izmusa”. 29. Claude Aulanti ... (francia filmrendező). 30. A

KIS TÖRTÉNETEK

Hires emberekről

Pierre Auguste Renoir, a francia impresszionista festészet egyik legnagyobb jelentőségű alakja, nem szony kézzel-lábbal tiltakozott. És szóval is: — Nem, nem és nem! Ilyen kegyetlenséget nem követhetsz el velem! Velem, akinek az iskolában rajzból jelese volt!

— Eppen azért — cibálta áldozatát a férfi. — Ez lesz a méltó büntetésed a sok komiszkodásért. Most megkapod, amit megérdemelsz!

Vollard lesújtva döbbsen rá, hogy a felbőszült férj nem tudott borzalmasabb büntetést kieszélni házárto felesége számára, mint egy látogatást a Renoir-kiállításán... *

László Fülöp, a világhírű festőművész, a budapesti, majd a bécsi és a londoni nagypolgárság, főpapság, arisztokrácia kedvelt portretistája, ifjúkorában a pesti Strelinszky udvari fényképésznek, a századvég felkapott fotográfusának inasa volt. A fiatal László Fülöppben azonban már akkor is művészi ambíciók szunnyadoztak, s esténként járt a mintarajziskolába, hogy ott rajzolást és festészetet tanuljon.

A nagyra törő fényképészgyakornok délután 3/4 órakor már igen türelmetlen volt. Sűrűn pislogott fel a fényképész-műterem — ahogy akkoriban neveztek: a fényjarda — falán függő órára, mert minél előbb ott szeretett volna lenni a rendszerint hatkor kezdődő rajzoktatásán.

— Csak azt szeretném tudni, kedves uram, hogy megvan-e a lányom Párizsban, ha őn elzárja a férfiak elől, és ezzel megakadályozza mestersége gyakorlásában... *

Renoir csak akkor jött rá, hogy a szemérmes leánykának a modell-állítás csupán — mellékfoglalkozása.

Renoir felfedeztetése nem ment gyorsan és egyszerűen. Amikor a már többször említett, hírneves képáros: Vollard kiállította boltjában Renoir képeit, napokig egy fia látogató sem tévedt be az üzletbe. Egyszer aztán Vollard furcsa zsvajv hallott a boltajtó előtt: Talán most... Most jönnek... — gondolta, s gyorsan kistett.

A bejáratnál különös je-

lenetnek lett tanúja. Egy dühös férfi erőnek erejével be akart rángatni a boltba egy fiatalasszonyt. Az asszony kézzel-lábbal tiltakozott. És szóval is:

— Nem, nem és nem! Ilyen kegyetlenséget nem követhetsz el velem! Velem, akinek az iskolában rajzból jelese volt!

— Eppen azért — cibálta áldozatát a férfi. — Ez lesz a méltó büntetésed a sok komiszkodásért. Most megkapod, amit megérdemelsz!

Vollard lesújtva döbbsen rá, hogy a felbőszült férj nem tudott borzalmasabb büntetést kieszélni házárto felesége számára, mint egy látogatást a Renoir-kiállításán... *

László Fülöp, a világhírű

festőművész, a budapesti, majd a bécsi és a londoni nagypolgárság, főpapság, arisztokrácia kedvelt portretistája, ifjúkorában a pesti Strelinszky udvari fényképésznek, a századvég felkapott fotográfusának inasa volt. A fiatal László Fülöppben azonban már akkor is művészi ambíciók szunnyadoztak, s esténként járt a mintarajziskolába, hogy ott rajzolást és festészetet tanuljon.

A nagyra törő fényképészgyakornok délután 3/4 órakor már igen türelmetlen volt. Sűrűn pislogott fel a fényképész-műterem — ahogy akkoriban neveztek: a fényjarda — falán függő órára, mert minél előbb ott szeretett volna lenni a rendszerint hatkor kezdődő rajzoktatásán.

Renoir felfedeztetése nem ment gyorsan és egyszerűen. Amikor a már többször említett, hírneves képáros: Vollard kiállította boltjában Renoir képeit, napokig egy fia látogató sem tévedt be az üzletbe. Egyszer aztán Vollard furcsa zsvajv hallott a boltajtó előtt: Talán most... Most jönnek... — gondolta, s gyorsan kistett.

A bejáratnál különös je-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14							15					
16						17	18				19	
					20		21			22	23	
	24	25		26		27			28		29	
30										31		
32							33	34				35
36		37		38		39						40
41			42					43	44			45
			46				47	48	49		50	
51	52				53	54						
55						56						57
58		59		60				61		62	63	64
65				66				67		68		

tanuló szavainak második része (zárt betű: S, Z, K). 34. Tova. 35. Vevőre talál az áru. 37. Kétfélt állat. 38. Teljesítésre vár. 39. Te és 6. 42. Fiatal színművész (Bernadette). 43. A rák fegyvere. 44. Francia filmszínész (Catherine). 48. & 49. Személyes névmás. 50. Kürt egyik fele! 52. Női becenev. 53. Falatozik. 54. Zsófia becézése. 57. Az anyós férje. 59. Fogoly. 60. Női név. 61. Levegő. Ismert idegen szóval. 62. Sugárhajtású repülőgép. 63. A font harminkettes része. 64. ELI. 66. Holland autójelzés. 68. Lóerő. röv.

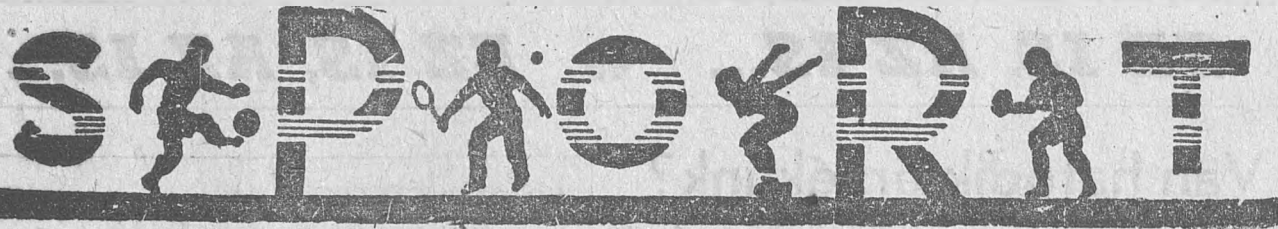
Beküldési határidő: október 6.

A Heti Híradó XXIII. évf. 35. számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése a következő:

— Nem vacsoráznánk együtt?
— Szivesen, de hol?
— Hát mondjuk, odahaza, nálad.

Könyvtulványt nyertek:

Schwarz Katalin elítelt. Kalocsa; Orsós Antal elítelt. Sopronkőhida; Hódi László elítelt. Márianosztra; Gyarmati József elítelt. Budapest; Kecskeméti István elítelt. Sátoraljaújhely.

A hónap sportolója

1979. augusztusában a Történetesen tanúja 'vol-szocialista országok sport-lapjai Wichmann Tamást választották a hónap sportolójává.

Augustus 31 napos volt. A napokat mindenki a saját szemszögéből tarthatja unalmasnak, eseményekkel zsúfoltnak, szerencsésnek vagy balszerencsésnek.

Szerencsés napjaim közé számítom azt a nyolcat, amelyeken augusztusban Wichmann Tamással találkoztam. Bár ... nem biztos, hogy ez a szerencsés szó a legszerencsésőbb jelző.

Augustus 13-a hétfőre esett. Ezen a napon a dunavarsányi táborban az utolsó versenyszerű időre-menésre került sor. Úgy hozta a sors, hogy a táborban először Csépai Dezsővel találkoztam.

„Készsűl?” kérdeztem. „Hát nem tudod?” kérdezte vissza. „Lehet, hogy elmarad közöttünk a verseny...” Partit rábita Wichmannra. Ha akar indul, ha úgy akarja, akkor nem. Meghalt az édesanyja...

Jó félórával később pilantottam meg Wichmann. Az egyik csónaktároló előtt hajladozott. Bemelegített. Tehát mégis vállalta az indulást. Nem lehetett persze kikerülni a szomorú témát sem.

Augustus 13-án Wichmann ezer méteren és a hosszú távú indulás jogáért folytatott versenyen is legyőzte Csépai.

Augustus 16-án Wichmann Tamás a világbajnokság kenu egyesek számára rendezett előfutámainak egyikében meglepetéssel végig a távot. Tulajdonképpen példátlan eset. Olyan, irtam is már erről, mintha egy magasugró melegezőben készülne a 210 centi átugrására.

„Miért, Tamás?...” kérdeztem.

Vártam, hogy majd hosszú magyarázatba kezd. Ehelyett a világ leglogikusabb választ adta. „Fáztam.” Később elmondta, hogy a rendezők a csapatok érkezési sorrendjében osztották ki a helyeket. A magyar csapat későn érkezett, a magyar csapatnak nem jutott hely.

Augustus 18-án Wichmann Tamás megnyerte ezer méteren a világbajnokságot.

„Történetesen tanúja 'vol-szocialista országok sport-lapjai Wichmann Tamást választották a hónap sportolójává.” Vass István Zoltán kérdése — valahogy — így hangzott: „Annyi nagy győzelem után van még annak jelentősége Wichmann Tamás számára, hogy győzzön? Egy második, vagy egy harmadik hely nem bizonyította volna ugyanígy kivételes klasszist?”

Wichmann előbb „megrágta” a kérdést, s csak azután válaszolt: „Borzasztó nagy jelentősége van...” Még néhány percben kifejtette azt is, miért. Utalt — a tizenkét éve legnagyobb riválisára. — Patzschinra. „Ivánal igazán jóban vagyunk. Senki, soha nem vitatta, hogy klasszis. Most is bronzérmes lett. De a harmadik hely számára most nem a dobogót, hanem a vereséget jelentette. Olyan állapotba került, hogy nem nyújtott kezet. Pedig, mondom, jól ismerem, nem ilyen ő...”

★

Augustus 26-ára „találkozót” beszélünk meg Szolnokon, az országos bajnokság utolsó napjának délutánjára. „Megegyezünk valahol az MTK-VM sátra körül.”

De nem volt ott. „Arra sétált”, mondta egy kékmegítős fiú, és a rajt felé mutatott. A kihalt parton, a sűrű gázban utána sétáltunk. Jó másfél kilométerre találtuk meg. „Már eljöttem kicsit kikapcsolódnival. Milyen szép a sátra körül.”

Amiből nyilvánvalóan kiderül az is: hiába nyert tíz világversenyen aranymédált, hiába harmincnál több országos bajnokságot, a soron következő „csak” országos bajnoki cím elérésére is készült fizikailag és lelkiileg is.

Sokáig nem is zavartuk hát, de talán jó húsz percig együtt sétáltunk vissza az MTK-VM sátra felé.

Húsz perc, persze, rengeteg idő. Tamás beszélt a testvéréről, aki édesanyjuk ápolásának gondját levette a válláról, beszélt a felkészülésről, az ő idegeit is próbára tevő hónapjairól, beszélt arról, hogy vannak példaképei. megemlékezett a múltjáról és nem sportolókat.

★

Augustus 30-án érkezett a telegépen a hír, Wichmann Tamásnak adományozta az UNESCO a nemzetközi Fair play-díjat.

Augustus 15-20.

Gólok, gólok, gólok...

Az NB I hatodik fordulójának különösebb meglepetés nélkül zajlott le. Az eddigi erőviszonyoknak megfelelő eredmények születtek. A Dózsa és a Vasas lelépte ellenfelét, míg a forduló mérkőzésén a Videoton 0:2-ről egyenlített úgy, hogy a második gólya a hosszabbításban esett. A Debrecen hazai győzelme már nem meglepő: bebizonyosodott, hogy helyük van az élvonalban. A másik két újonc egyelőre gyengélkedik. Különösen meglepő a Volán hazai gyenge szereplése. A közlekedésiek egy csapatra való rutinos játékost igazoltak, de a csapatépítésben még messze járnak a kész-től. Felzárkózásuk valószínűleg csak tavasszal várható. A PVSK-nak nem megy idegenben, s ha nem tud javítani, akkor könnyen lesz akadhat. Balszerencsés csapat a Dunaújváros, amely úgy kapott ki a Honvédtól, hogy akár nyerve is volna. A jó képességű együttes minden valószínűség szerint hamarosan megkezdi a pontszerzést. Jobb lett a ZTE, mint tavaly volt, Kereki jelenléte önbizalmat ad a társaknak.

A kupacsapatok főpróbája változón sikerült, sajnos, azonban a magyar bajnokság nem igazi mérce a nemzetközi porondon. (Eredmények: Videoton—Ferencváros 2:2, Vasas—Békéscsaba 5:0, Dózsa—MTK-VM 4:0, Rába—PVSK 2:1, Debrecen—Diósgyőr 2:1, Dunaújváros—Honvéd 0:1, Volán—Tatabánya 1:3, ZTE—Salgótarján 2:0, PMSC—MÁV Előre 2:0.) A táblázat a rangadók előtt rendkívül szoros: a 9 pontos FTC és a 8-8 pontos Honvéd és Videoton mögött öt 7 pontos és hat 6 pontos csapat következik.

★

Kupaszerda! Számunkra már kedden elkezdődött, nagyon rosszul. A Lokomo-

tiv Szófia nevéhez méltóan lehengerelte a Ferencvárost, amely végül is örülhetett a 0:3-nak, hiszen így halvány reménye még maradt. A zöld-fehérek két éve hasonlóan 3:0-ra kikap-tak az ugyancsak bolgár Marektől. Akkor a visszavágón már az első félidőben 2:0-ra vezettek, de többre nem futotta erejükből. A Lokomotiv jobb csapat, mint a Marek, így valószínű, hogy az FTC már az első fordulóban búcsúzik az UEFA-kupától. Nem úgy a Diósgyőr, amely Bécsben, a Rapid ellen bravúrt hajtott végre, miután 1:0-ra győzött. Ez mindenképpen szép eredmény, még akkor is, ha tudjuk: az osztrák klubcsapatok gyengébbek, mint a válogatott, amely külföldön játszó játékosokból áll elsősorban.

A KÉK-ben a Rába nehezes ellenfelet kapott, a sok-sok olasz bajnok a Juventus révén. A 0:2-es eredmény tisztességes helytállást jelent, de a továbbjutásra aligha van esélye a Rába-partiaknak.

A BEK-ben várakozással tekintettünk a Dózsa rajtja elé. Hazai pályán 2-3 gólos előny számít jó eredménynek. Nos ez nem sikerült: a Dukla Praha remek ellenfél volt, kétszer is vezetett és a 3:2 arányú úpesti győzelem nehéz visszavágót sejtet. Mindemellett a Dózsa kiharcolhatja a továbbjutást.

Újonc léte jó mutatkozott be a KK-ban a Debrecen. Kétfős veresége ellenére egyenrangú ellenfele volt a Cselik Zenicának. A két gól az utolsó öt percben esett.

Kupamérlegünk: két győzelem, három vereség, 4:9-es gólkülönbség. S a visszavágókon még lehet javítani, amikor is négy csapatunk játszik itthon és csak egy idegenben.

—kas

Az Universiade után

Így látta Kolczonay, Gedővári, Mátay

Bár az Universiade 22 esztendő történetében öt olyan főiskolás játék is akad, amelyik több sikert hozott a magyar sportnak, mint a napokban befejeződött mexikói városi randevú, az idei — néhány szempontból olimpiai főpróbának számító — vetélkedést mégis megfelelően értékelték a szombaton délután hazaérkezett küldöttség vezetői. Különösen a labdajátékokban, vízisportban lezajlott viadalokat ítélte magas színvonalúnak a magyar küldöttség vezetője, dr. Nagy Tamás. S éppen a vívők között volt az a magyar sportoló, aki a legtekintélyesebb „nemesfém-kollekcióval” érkezett haza: Kolczonay Ernő zsebében 2 Universiade- arany- és 1 VB-ezüstérem rejtőzött.

— Egyformán büszke vagyok mindegyikre — magyarázta éppen a gyérülő frizúrája miatt „Kócos”-nak becézett Honvéd párbajtőröző. — Melbourne-ben, a VB-n a francia Riboud-t nem lehetett a döntő napján megverni, irigyletem is a kirobbanó formájáért, azután — ilyen az élet — két héttel később nekem ment

ugyanolyan jól az Universiaden... De társaimnak is, akikkel együtt a csapatversenyt megnyertük.

Gedővári Imre is elégedett lehetett: a VB-n — némileg mentve a magyar kard becsületét — döntős, 6. volt, azután most veretlenül végzett az U-döntő élen.

Mátay Andrea, aki februári fedettpályás EB-aranya mellett nyert most újabb sokat ígérő érmet, mexikói produkciója után bizakodhat abban, hogy ő lesz az év legjobb női sportolója.

— Erre még egyáltalán nem gondoltam — mosolygott a kitűnő magasugró. — Arra annál inkább, hogy sikerült a formaidőzítést, hiszen az Universiade volt az év fő versenye, idén. Erre az esztendőre 195 centi volt a célkitűzés, nem keserít el, hogy egy centivel elmaradtam tőle.

Nem jelent semmit, hogy Simeoni kikapott a Világ Kupán és az Universiaden. Válatlanul ő, valamint Ackermann és a kanadai Brill lesz a nagy ellenfél Moszkvában, az olimpián.

„Átutazóban” Budapesten

Nem ritkaság, hogy Taróczy Balázsról heteken át csak az újságokból, híradásokból értesülünk, merre jár, hol játszik. Sokszor csak átutazóban van Budapesten. Mint most is, s az itthoni két eseményt: meg-nősült, s részt vesz az országos tenisz-csapatbajnokság döntőjében.

— Mit jelent ez Taróczy-nak?

— Kétszeresen is nagy kedvel vettem magam a bajnokság eseményeibe, egyrészt kapcsolódás a hazai környezet a külföldi feszített program, vándorélet után, másrészt rendkívül nagy örömet szerzett számomra, hogy húsz év után újra csapatbajnokságot nyertünk a Vasasnak. Úgy érzem, meglepetést okoztunk, de

egyáltalán nem érdemtelenül szakítottuk meg az U. Dózsa nagy sorozatát. Elsősorban a nagyon tehetséges Kuharszkyt dicsérem a bravúr után, aki sokat fejlődött az utóbbi időben és még csak 20 esztendő.

— Melyik az idej legemlékezetesebb győzelme?

— Mindig a legutolsó...

— A legfájdalmas emlékek?

— Majdnem sikerült Connors ellen győzöm, ez óriási lendületet adhatott volna. De hát elmúlt, és én a jövővel foglalkozom.

— A bajnokság utáni menetrend?

Spanyolországban, Bécsben, majd Buenos Airesben lépék pályára. És természetesen a Király Kupa-, Davis Kupa-küzdelmek sem maradnak el.

Újra élen a Nyíregyháza

A hetedik fordulóban jól ment a hazai csapatoknak. A Keleti csoportban a Nyíregyháza viszont idegenben győzött a rangadónak számítót, Szarvas elleni mérkőzésén, a Szolnok pedig egy pontot szerzett Leninvárosban és így ponttelennel került ismét az első helyre az NYVVSC.

A Középcsoportban — igaz, csak a hagyományok alapján — rangadónak számított a Csepel—SZEOL találkozó. A szegediek most nem veszélyeztették az élvonalas Csepel százszázalékos teljesítményét. Egyébként a volt NB I-es csepeliek helyzete kedvezően alakult, mert az öt követő Vác és a V. Izzó is csak döntetlen ért el. A Csepel előnye már 3 pontra nőtt.

A Nyugati csoportban az első három győzött. Meglepetés, hogy az újonc Mohács-Véménd csapata feljött a 4. helyre.

Keleti csoport		
Lehel SC—Kazincbarc.	3-0	
D. Kinizsi—Szabó L. SE	0-2	
Gyula—Papp J. SE	2-1	
Olefin SC—Szolnok	0-0	
Oroszáza—HMSE	1-0	
MVSC—BTASK	2-1	
Balassagyarmat—Eger	1-0	
Szarvas—Nyíregyháza	0-2	
Ozd—Universitas	0-2	
Aztalos J. SE—Gyöngyös	0-1	
Az élcsoport: 1. Nyíregyháza 11, 2. Szolnok 10, 3. Lehel SC 9, 4. Universitas 9.		
Középcsoport		
Csepel—SZEOL	2-0	
Pézügyőr—V. Izzó	1-1	
BKV Előre—Kecskemét	1-1	
22. sz. Volán—KKFSE	2-0	
Építők SC—Bem J. SE	2-0	
Dunakeszi—Bp. Spartacus	3-0	
Dunaújv. Ép.—Vác	1-1	
Jánoshalma—BVSC	0-0	
Esztergom—Budafok	2-2	
Szegedi D. Ganz—MÁVAG	1-2	
Az élcsoport: 1. Csepel 14, 2. Vác 11, 3. V. Izzó 10, 4. KKFSE 9.		
Nyugati csoport		
KOMÉP—MÁV NTE	2-0	
Bakony Vegy.—Bábolna	1-0	
Pét—Sabaria	1-1	
MVTE—Szekszárd	1-0	
Bauxitbányász—MÁV DAC	1-3	
Győri D.—Ajka	0-1	
Komló—Sopron	2-0	
Haladás—Körmend	4-0	
Dorog—Kaposvár	1-2	
Olabányász—Várpalota	3-1	
Az élcsoport: 1. Haladás 12, 2. Kaposvár 11, 3. Komló 11, 4. Mohács-Véménd 9.		

HÍRADÓ

SAJTÓSZEMLE Szerkesztő: Szerkesztő bizottság Budapest V. Stefán utca 8. sz. 1054. Kiadja: Igazságügyi Minisztérium Országos Parancsnokság 78-4013. Szikra Lapnyomda Budapest

Ismerős arcok

Kevin Keegan

Hívtak sok helyre, most bevallhatom, olykor az volt az elhatározásom, hogy csomagolok.

Így emlékszik vissza a hamburgi kálváriára. S ugyanez az ember ma így beszél:

— Befogadtak, megszerettek, nem akarnak elengedni. Hamburgban kívül, Itzsadtban házat vásároltam, s egy ilyen szép házból nem szívesen költözik ki egyharmad az ember. Minden úgy van, mint az angolai szép napok idején volt. Kedvenc vagyok, megy a játék, bajnokságot nyertünk, s retteghetnek az ellenfelek, mert harcba indulunk az Európa Kupa elnyeréséért. A nagy cél elérésében két csapat képes megállítani bennünket: Volt klubom, a Liverpool, és az ugyancsak angol Nottingham. Ha szembekerülünk, nem lesz könnyű dolog, de hazám csapatai ellen is meg kell mutatnom, hogy méltó vagyok az elismerésre.

Kevin Keegan hamburgi csatanyerése nemcsak szenzáció, hanem nagy tanulság is. Hogyan is történt?

— Álltam, mint egy magányos fa a rettentő viharban

— mondja. — Az ilyen viharok sok fát tövestől kitépnek, sok szerencsét próbáló embert leveznek a lábáról. Nekem sem hiányzott sok, de azután döntött az akarat. Igaz, gondolkodtam a hazautazásról, átkoztam a napot, amikor ezt a kikötővárost választottam, de még ebben a bánatos szakaszban sem adtam fel a harcot. Mert ez harc volt — és győztem. Ma már minden tiszta előttem. A Hamburg játékosai az új sztártól féltették jövődelmüket, pozíciójukat. Időre volt szükség, amíg rájöttem, hogy mi közös ügyet szolgálunk — a saját hasznunkra. Ha jól játszunk, győzünk, többet keresünk, ez azt hiszem elég egyszerű és felettebb meggyőző érv. Tudják, különös egy vállalkozó szellemű idegen, úgyis mondható: vendégmunkás helyzete. Az idegen környezet embert farag, vagy romkba dönt, úgyszólván fogalmazzhatok, hogy földönfutóvá tesz. Azon dől el minden, milyen az illető karaktere, akarat.

Labdarúgók esetében természetesen az sem mellékes, hogy az illető milyen fut-

ballista. A korábbi híres NSZK-válogatott, majd a Real Madridnál hasonló kezes napokat átélte Günther Netzer, a Hamburger SV igazgatója, aki teljes mellézettséggel Keegan mellett állt, így beszél az 50. angol válogatottságához közeledő Kevin labdarúgó-képességeiről:

— Figyelem Keegan és nem akarok hinni a szememnek. Jó néhány évet töltöttem el a pályán, tapasztalatból tudom, mi zajlik le ott, a vonalak között, a zöld gyepen. Keegan semmi sem zavarja. Amikor elérkezik a tettek ideje, bekapcsol egy motort, jön-megy, rohan, védekezik, szervez gólokat ló. Ugyanakkor könnyed, látványos, minden, amit csinál; győzelemre üzihajtja csapatát. A világ egyik legjobb játékos, nagyon boldog vagyok, hogy a Hamburgban játszék.

Keegan február 14-én volt 25 esztendő, még ereje teljében van. Az 1982. évi, spanyolországi világbajnokságon feltétlenül játszani akar, s mindig csak azt ígéri: Angliának addigra féltelmetes erejű válogatottja lesz. „Nem nehéz ezt megjövendőlni, mert Anglia már három évvel a világbajnokság előtt féltelmetes, alig talál legyőzőre” — mondja Keegan.

Neki el lehet hinni...